

Evaluering af dansk journalistikforskning

**En evaluering foretaget for Ministeriet for Videnskab, Teknologi og
Udvikling af et nordisk evalueringspanel**

Maj 2006

Indhold

1. Baggrund for evalueringen og arbejdsmåde	2
2. Resumé af evalueringens konklusioner og anbefalinger	3
3. Evalueringens konklusioner og anbefalinger	4
4. Definition af Journalistikforskning	6
5. Institutionernes selvevalueringer	8
6. Forskningsmiljøernes organisering	9
7. Forskningsmiljøernes forskningsstrategier og -planer	13
8. Samlede bevillinger til forskning i journalistik	18
9. Ansatte med forskningsforpligtelse i perioden 1997 – 2004	22
10. Kvantitet og kvalitet i forskningen	25
11. Nationalt samarbejde med øvrige forskningsmiljøer	31
12. Internationalt samarbejde	34
13. Formidling af forskningen til interessenter	36
14. Forskningsmiljøets bidrag til uddannelsesaktiviteterne	38
15. Bilag	40

1. Baggrund for evalueringen og arbejdsmåde

Det overordnede formål med evalueringen er at bidrage til øget kvalitet i dansk journalistikforskning, (jf. kommissoriet i bilag 1). Sigtet med evalueringen er således at give en fremadrettet vurdering af forskningsindsatsen ved de tre danske uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelser i journalistik: Syddansk Universitet (SDU), Roskilde Universitetscenter (RUC) og Danmarks Journalisthøjskole (DJH). Uddannelserne ved SDU og RUC er forskningsbaserede uddannelser, der er omfattet af lov om universiteter og således hører under Videnskabsministeriets ressort. Uddannelsen ved DJH er en ikke-universitær, forskningstilknyttet uddannelse, der er omfattet af lov om Danmarks Journalisthøjskole, og hører under Undervisningsministeriets ressort.

Baggrunden for forskningsevalueringen er, at der i forbindelse med etableringen af de to nye forskningsbaserede journalistuddannelser på SDU og RUC i 1997 blev givet særskilte forskningsmidler med henblik på dels at forskningsbasere de to nye uddannelser, dels at opbygge forskningsmiljøer i journalistik i Danmark. Et væsentligt formål med evalueringen er at sikre, at dette fokus på den journalistiske forskning i Danmark fastholdes, samt at bidrage til en fortsat udvikling af disse forskningsmiljøer.

I 2003 bad Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet i fællesskab Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre en uddannelsesevaluering af de tre journalistuddannelser ved SDU, RUC og DJH. EVA anbefalede i rapporten, der udkom i april 2004, bl.a. en styrkelse af den danske forskning i journalistik.

Forskningsevalueringen blev igangsat af Videnskabsministeriet – med tilslutning fra Undervisningsministeriet – i maj 2005 og er foretaget af et nordisk evalueringspanel bestående af tre internationalt anerkendte forskere udpeget af Videnskabsministeriet.

Evalueringspanelet, som blev nedsat i juni 2005, bestod af:

- Professor Helge Rønning, Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo (Formand)
- Professor Knut Helland, Institutt for informasjons og medievitenskap, Universitetet i Bergen
- Professor Kent Asp, Institut för journalistik och masskommunikation, Göteborgs Universitet

Professor Knut Helland trådte ud af panelet ved årsskiftet 2005 og har således ikke deltaget i den endelige bearbejdelse af rapporten baseret på høringssvarene fra institutionerne.

Videnskabsministeriet har varetaget sekretariatsfunktionen for evalueringspanelet.

Evalueringspanelet har udført sin evaluering på grundlag af selvevalueringer indsendt af forskningsmiljøerne på de tre journalistuddannelser (jf. bilag 3). Selvevalueringerne tager afsæt i en række punkter udformet af panelet, som har skullet tjene som disposition for institutionernes selvevalueringer; oversigter over forskningen ved de tre institutioner; samtaler med repræsentanter for Videnskabsministeriet, de relevante forskningsråd og branchen; besøg på institutionerne og interview med repræsentanter for disse (udført i juni 2005); et afsluttende diskussionsmøde i København (august 2005) samt gennemgang af tre udvalgte publikationer fra hvert af de tre forskningsmiljøer. Dispositionen for selvevalueringerne er også udgangspunktet for denne rapport.

Der henvises i øvrigt til rapportens bilag 1-5.

2. Resumé af evalueringens konklusioner og anbefalinger

Sigtet med evalueringen er at give en fremadrettet vurdering af forskningsindsatsen ved de tre danske uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelser i journalistik: Syddansk Universitet (SDU), Roskilde Universitetscenter (RUC) og Danmarks Journalisthøjskole (DJH).

Ud fra panelets definition er journalistikforskning karakteriseret ved at være koncentreret om nyhedsmedierne og ved at behandle journalistikkens indhold og former, samt rammebetingelser, f.eks. ejerskab, offentlighedsformer, kilde-samspil og relationer læsere, lyttere og seere imellem.

Forskningen i journalistik har i Danmark været begrænset frem til omkring 2000, bl.a. fordi dansk journalistikuddannelse indtil 1998 udelukkende foregik på DJH, og fordi DJH kun i begrænset grad er en forskningsinstitution. Den danske journalistikforskning har været præget af manglende systematisk satsning. Den anvendte forskning i direkte tilknytning til de private mediers afsætningsinteresser har ofte ikke været offentligt tilgængelig. Der har, siden de nye universitetsuddannelser blev oprettet, været en øgning inden for dansk journalistikforskning, og der er grund til at tro, at dette også har været et væsentligt incitament for den udvikling af forskningsmiljøet på DJH, som panelet vurderer, har fundet sted.

I et nordisk perspektiv er den danske satsning på journalistikforskning i økonomisk forstand af betragteligt omfang. I Sverige findes til sammenligning to professorater i journalistik (på universiteterne i Stockholm og Göteborg). I Norge findes der ligeledes to professorater (på Universitetet i Oslo og Høgskolen i Oslo). Den danske satsning har ført til, at en øget forskning i journalistik er kommet i gang.

Det er panelets vurdering, at det er vigtigt for udviklingen af de to universitetsuddannelser i journalistik i Danmark, at der satses systematisk på dansk forskning i journalistik med henblik på, at disse uddannelser får et videnskabeligt grundlag, der svarer til niveauet for andre samfundsvidenskabelige og humanistiske fag.

3. Evalueringens konklusioner og anbefalinger

- I. Det er vanskeligt at vurdere, i hvilken grad SDUs og RUCs basisbevillinger til forskning direkte anvendes til dette formål, og i hvilken grad forskningsandelen spises op af undervisnings- og administrationsformål. Ud fra denne betragtning kan det virke som om, at der er flere forskningsmidler til rådighed, end der i realiteten er. Med undtagelse af den relativt store økonomiske satsning på MODINET-projektet er bidragene fra forskningsrådene relativt beskedne.
- II. Der findes ikke tilstrækkelige midler til at skabe stærke ph.d.-miljøer inden for forskning i journalistik.
- III. Oversigten over journalistikforskningsmiljøerne viser, at de stort set består af mænd over 50 år. Dette taler for et behov for at styrke rekrutteringen af yngre forskere, særligt yngre kvindelige forskere.
- IV. Panelet mener, at der må satses systematisk på dansk journalistikforskning med henblik på, at de journalistiske universitetsuddannelser skal få samme videnskabelige grundlag som andre samfundsvidenskabelige og humanistiske fag, f.eks. fag som medie-, kommunikations-, og litteraturvidenskab, sociologi og statskundskab. Det skal understreges, at det har taget mange år og betydelige bevillinger for disse fag at udvikle et solidt forskningsfundament. Hvis journalistikforskningen skal kunne udvikle et tilsvarende solidt grundlag, må der ligeledes satses på forsknings- og udviklingsarbejde. Dette er i øvrigt i tråd med anbefalingerne i Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) rapport fra 2004 om evaluering af uddannelserne i journalistik, der bl.a. anbefaler en styrkelse af den danske forskning i journalistik.
- V. SDU har haft de mest omfattende ressourcer til journalistikforskning af de tre uddannelser, og der er kommet betydelige bidrag fra miljøet særligt inden for det samfundsvidenskabelige område. Miljøet befinder sig i en overgangssituation i og med, at det skal organiseres som et center under Institut for statskundskab. Det er for panelet uklart, på hvilken måde den nye organisering af journalistik ved SDU vil kunne bidrage til at styrke de ikke-politologiske elementer i journalistikforskningen, og hvorledes samarbejdet med især medieforskningsinstituttet og andre forskningsmiljøer tænkes videreudviklet.
- VI. Journalistikforskningen ved RUC bærer præg af, at en stor del af ressourcerne ved uddannelsen er blevet anvendt til undervisning og administration. Det indebærer, at forskningen hidtil ikke har haft det output, som institutionen har potentiale til.
- VII. Journalistikforskningen har på DJH fået en central position på trods af, at forskningen kun udgør en lille del af den totale virksomhed, idet institutionen kun har en begrænset forskningsforpligtelse.
- VIII. På baggrund af institutionernes opgørelser over egne forskningspublikationer vurderer panelet, at der særligt i de senere år kan spores en vis øgning i omfanget og kvaliteten af dansk journalistikforskning.
- IX. De tre institutioner har delvist sammenfaldende planer for forskningen, særligt når det gælder den politologiske journalistikforskning. Imidlertid er der andre centrale områder inden for forskningsfeltet, som ikke er særligt højt prioriteret, f.eks. etiske problemstillinger. Panelet mener, at man bør overveje at formulere en klar strategi for, hvilke miljøer der nationalt burde have spidskompetence inden for hvilke områder, og hvorledes de emner, der forskes i på alle tre institutioner, bedre kan samordnes.

- X. De akademiske journalistuddannelser må styrke samarbejdet med medieforskningsmiljøerne, såvel internt på de enkelte institutioner som nationalt. Særligt ved SDU virker det til, at forholdet til medievidenskabsmiljøet ved universitetet er uafklaret, mens der ved RUC lader til at være tættere forbindelser til dette miljø. Professionsbacheloruddannelsen i journalistik ved DJH må øge samarbejdet med universiteternes forskningsmiljøer for at styrke uddannelsens forskningstilknytning.
- XI. DJHs samarbejde med Aarhus Universitet er af stor betydning både for DJH og universitetet. Et eksempel på, hvorledes disse samarbejdsrelationer kan udvikles, er Forskerskolen i Medier, Kommunikation og Journalistik (FMKJ), samt samarbejdet mellem Ingeniørhøjskolen i Århus og Århus Universitet.
- XII. De tre institutioner lægger alle vægt på at udvikle et internationalt forskningssamarbejde. Det er panelets vurdering, at SDU og RUC er godt på vej, men at der skal satses yderligere på det internationale samarbejde. DJH har her taget vigtige initiativer og har trods sin begrænsede forskningsforpligtelse opbygget et bredt internationalt samarbejdsnetværk. Dette er et resultat af, at DJH har haft betydelig længere tid til at etablere internationale kontakter, noget som erfaringsmæssigt kræver en langsigtet satsning. Miljøerne på SDU og RUC har først i de senere år haft muligheder til at gøre dette.
- XIII. Der er en klar bevidsthed hos de tre institutioner om betydningen af forskningsformidling, men en noget mindre institutionel satsning på feltet. Dog er det panelets vurdering, at DJH er engageret i en betydelig formidlingsvirksomhed, ikke mindst gennem forlaget AJOUR.

Evalueringen munder ud i følgende anbefalinger:

1. For at skabe et frugtbart stipendiatmiljø må SDU og RUC opslå mindst én stilling pr. år pr. institution over en femårsperiode. Derudover må institutionerne prioritere forskningsmidlerne med henblik på at sikre, at alders- og kønsprofilen ikke forbliver så skæv, som det er tilfældet i dag.
2. SDU må afklare forholdet til medievidenskabsmiljøet ved universitetet i forhold til, hvilken rolle den humanistiske journalistikforskning skal spille, efter at journalistikmiljøet er blevet integreret i Institut for Statskundskab.
3. Journalistuddannelsen på RUC må gives mulighed for at anvende de midler, som findes i de ikke-besatte stillinger. Disse midler bør primært anvendes til at opslå stipendiatstillinger.
4. DJH bør styrke sit forskningssamarbejde med universiteterne, også med henblik på at styrke forskningstilknytningen af professionsuddannelsen i journalistik.
5. EVA anbefaler i sin rapport fra 2004 om evaluering af journalistuddannelserne, at dansk journalistikforskning styrkes. I tråd med EVAs anbefaling, foreslår panelet, at der gives særlige bevillinger til forskning i en kombination mellem forskningsrådene og universiteterne. Der bør lægges særlig vægt på projekter, der kan fungere rekrutterende til feltet.

4. Definition af Journalistikforskning¹

I retningslinjerne for evalueringen er det nævnt, at evalueringspanelet skal give "en klar og brugbar definition af den journalistiske forsknings egenart og særlige karakter, herunder dens konstituerende særpræg i forhold til anden forskning i massemedier og kommunikation samt en definition af journalistisk udviklingsarbejde og dennes relation til forskningen".

Udgangspunktet for denne evalueringsrapport er en forståelse af journalistisk forskning, der afgrænser sig fra medieforskning i almindelighed. Forskning i emnet har traditionelt været tæt knyttet til det, der tidligere blev betegnet som "presseforskning". Gradvist er feltet dog udvidet til ikke blot at omfatte andre (nyheds)medier som radio og tv, men også en række samfundsmæssige og erkendelsesteoretiske forhold, som knytter sig til journalistikkens rammebetingelser, f.eks. ejerskab, offentlighedsformer, kilde-samspil og relationer læsere, lyttere og seere imellem. I dag drejer journalistikforskning sig derfor om studier i publicistik, dvs. forskningsbaserede undersøgelser af nyhedsformidling og meningsdannelse anskuet i et journalistisk perspektiv.

Der findes blandt journalistikforskere groft sagt to hovedsynspunkter i forhold til, hvad der kan siges at være "den journalistiske forsknings egenart og særlige karakter".

Det første synspunkt er præget af, hvad man kan kalde et "indefra-perspektiv", hvor journalistik-forskningen adskiller sig fra anden (medie)forskning ved at beskæftige sig med journalistikken fra praktikernes perspektiv. I dette praksisperspektiv lægges særlig vægt på forskningens normative udgangspunkter, idet journalistikforskningens væsentligste sigte er at gøre journalistikken (og journalistuddannelsen) bedre.

Ud fra det andet synspunkt betragtes journalistikforskningen som et hvilket som helst andet forskningsområde, hvor hovedformålet, i lighed med anden forskning, er at frembringe videnskabeligt forankret kundskab. Journalistikforskning er ud fra denne betragtning nærmest et specialområde inden for medie- og kommunikationsforskning, som ikke primært ser journalistikken fra praktikernes perspektiv eller er normativt i sit udgangspunkt. Journalistikforskningens særpræg ligger i dens særlige studieobjekt: hvordan journalistikken skabes, dens indhold og form, og hvordan den relaterer sig til sine omgivelser. Et sådant synspunkt er naturligvis ikke til hinder for, at forskningen kan have et indefra-perspektiv, eller at forskningen – direkte og indirekte – kan bidrage til en bedre journalistik og en bedre journalistuddannelse.

Journalistikforskning skal således ikke alene ses fra branchens og professionens perspektiv.

Forskningens indefra-perspektiv skal ikke forveksles med udviklingsarbejde. Der findes – ofte stærkt kritisk – indefra-forskning, som ikke med rimelighed kan regnes som traditionelt udviklingsarbejde. I udviklingsarbejde er der ofte en "brancheinteresse" (og ind imellem ligeledes en "professionsinteresse") indblandet. Som panelet opfatter det, omfatter udviklingsarbejde som regel to former for praktisk virksomhed: Ekstern opdragsvirksomhed hvor det vil være i opdragsgivers interesse, at bestemte forskningsmetoder anvendes frem for andre, og udviklingsarbejde der skal bidrage til at udvikle enten undervisningen eller forskningsmiljøet på den institution, hvor udviklingsarbejdet foregår.

¹ Der bygges her på bl.a. "Notat om forskning i journalistik" af Anker Brink Lund og Gitte Meyer (u.å), og Kent Asps artikel "Journalistik som forskningsområde", 1992.

I forhold til journalistikforskning generelt er det vanskeligt at trække klare skillelinier med hensyn til, hvad der direkte kan henføres til at være forskning, og hvad der er udviklingsarbejde. Det kompliceres yderligere, når man betragter forholdet mellem forskning og udviklingsarbejde med hensyn til formidlingen af forskningsresultater. I denne sammenhæng kan formidlingen i sig selv være en form for udviklingsarbejde.

Panelet vil i øvrigt pege på, at forholdet mellem, hvad der kan karakteriseres som udviklingsarbejde, og hvad der er forskning inden for journalistikforskningen, ikke adskiller sig væsentligt fra det, der gælder for medieforskningen generelt eller for den sags skyld inden for en stor del af den samfundsvidenskabelige forskning.

En iagttagelse, som panelet har gjort sig under evalueringsarbejdet, er, at indretningen af dansk journalistforskning tydeligt adskiller sig fra norsk og svensk journalistikforskning. I alle tre lande er begge perspektiver repræsenterede, men i Danmark er det normative islæt mere udtalt end i Norge og Sverige.

At forskere kan have forskellige opfattelser i forhold til, hvad der er det særlige ved deres forskningsområde, er – set i et forskningsperspektiv – mere af det gode end af det onde. Hvis der var fuldstændig entydighed, ville dette virke begrænsende for et forskningsområde. Praksisperspektivets indefra-perspektiv giver formentlig en forskning, som både branche og profession kan opfatte som yderst relevant, og som netop derigennem og gennem de udtalte normative udgangspunkter i bedste fald kan omsættes i en bedre journalistik. En forskning, der foregår ud fra et udtalt indefra-perspektiv, og hvor det normative udgør selve udgangspunktet for forskningen, risikerer også at indsnævre journalistikforskningen. Journalistik, og dermed journalistikforskningen, skal ikke blot ses ud fra branchens og professionens perspektiv. Det er en virksomhed med store konsekvenser for individ og samfund, og som derfor ikke nødvendigvis kun bør betragtes ud fra praktikernes perspektiv. Det er panelets opfattelse, at journalistikforskningen bør bedømmes på samme vilkår og ud fra den samme målestok som andre forskningsområder.

5. Institutionernes selvevalueringer

Omtalen af situationen på de tre institutioner i de følgende kapitler bygger på de indsendte selvevalueringer samt panelets indtryk fra besøgene på de tre uddannelsesinstitutioner.

Panelet har følgende overordnede bemærkninger til de selvevalueringer, som institutionerne har indsendt:

5.1 Syddansk Universitet (SDU)

Selvevalueringen fra SDU lider under, at den består af almene refleksioner om journalistikforskningens karakter og udfordringer uden egentlig at komme ind på de konkrete forhold ved institutionen, som evalueringspanelet ønskede at få kommenteret. Selvevalueringen omfatter omfangsrige og i og for sig nyttige bilag om medarbejdernes projekter og publikationer, men der gives ikke en fyldestgørende beskrivelse af den samlede forskningsvirksomhed. Eksempelvis er forholdet mellem forskningen i journalistik og nærliggende områder ved SDU, bl.a. medievidenskab og kommunikation, ikke præciseret. Selvevalueringen redegør for de ambitiøse planer for det kommende samarbejde med Institut for Statskundskab og den nye organisationsform med journalistik som et center inden for Institut for Statskundskab, mens forholdet til de ikke-politologiske dele af journalistikforskningen er mere uklart fremstillet. SDU har stået over for mange af de samme udfordringer som RUC, når det gælder ressourcer til administration og undervisning, men har haft en betydelig større forskningsproduktion.

5.2 Roskilde Universitetscenter (RUC)

RUCs selvevaluering giver en klar fremstilling af de forhold, som panelet ønskede drøftet. Selvevalueringen peger på de betydelige begrænsninger, som forskningsvirksomheden har stået overfor i forhold til at skulle opbygge en ny uddannelse med knappe ressourcer og store undervisnings- og administrationsbyrder. Den forskningsmæssige produktion ved RUC har ikke været stor i den pågældende periode. Forholdet til RUC som helhed og til andre mulige nationale og internationale samarbejdspartnere beskrives klart i selvevalueringen. Planerne for videre forskning er konkrete og realistiske og peger på måder, hvormed man kan styrke mulighederne for forskning inden for journalistikken.

5.3 Danmarks Journalisthøjskole (DJH)

DJH har i selvevalueringen taget højde for de begrænsede ressourcer, som er afsat til forskning ved skolen som følge af, at den ikke er en universitetslovsinstitution. DJH peger på de udfordringer, som findes for forskningen i forhold til at bidrage til undervisningen ved skolen, samt at forsyne branchen med forskningsresultater, som den særligt vil kunne drage nytte af, og som kan fungere som ressource for journalistisk virksomhed i almindelighed. DJHs strategiske planer for fremtiden synes realistiske. Der redegøres også for skolens brede internationale arbejde, som både har betydning for skolens generelle undervisning og øvrige virksomhed, og som har været et særligt fokus i forskningen. Man kunne måske have ønsket en noget bredere fremstilling af, hvorledes forholdet er mellem den forskningsrettede virksomhed ved skolen og den øvrige uddannelsesvirksomhed. Særligt fordi forskning udgør så lille en del af skolens samlede virksomhed, kunne forskningens rolle som mulig baggrund for undervisningen have været uddybet.

6. Forskningsmiljøernes organisering

6.1. Syddansk Universitet (SDU)

Som følge af evalueringen af journalistuddannelserne, samt i forlængelse af overvejelser gennem længere tid på SDU, er det blevet besluttet, at Institut for Journalistik den 1. august 2005 skal lægges ind under Institut for Statskundskab. Hensigten med sammenlægningen er bl.a. at skabe et større forskningsmiljø samt klarere fokus i dele af journalistikforskningen. Der var i 2004 ti ansatte ved journalistikuddannelsen, der havde forskningsforpligtelse. Af disse var fire professorer, to lektorer, en adjunkt, samt tre ph.d.-studerende. I 2005 har to centrale medarbejdere for journalistik forladt SDU.

Forskningen ved SDU har blandt andet været koncentreret omkring medie- og journalistiksociologi. Som konkret eksempel kan nævnes ”Projekt Nyhedsuge”, hvor forskere fra SDU – under ledelse af den fagansvarlige for mediesociologi i ovenstående periode hvert år i uge 46 – systematisk har indsamlet og bearbejdet outputtet fra danske nyhedsmedier. Det er sket gennem både kvantitative og kvalitative indholdsanalyser, interviews og deltagende observation.

Et andet fremtrædende forskningsområde er udforskning af journalistikkens sproglige dimensioner, som omfatter forskning i den journalistiske brug af genrer, fortælleknikker og sprog. Dette drejer sig tillige om forskning i de journalistiske formidlingsformers historie samt udviklingen af fremstillingsmåderne i trykte medier, æter- og netmedier. I forlængelse af arbejdet med sproglige journalistiske fremstillingsmåder skal også nævnes det forskningsarbejde, som har været foretaget i relation til fjernsynets brug af fakta og fiktion og de levende billeders dramaturgi.

Endvidere har der været forsket på informationssøgning og kildekritik.

I perioden fra 1999 til 2004 har en række forskellige forskningsprojekter præget instituttets arbejde. Overordnet kan man skelne mellem på den ene side individuelle og på den anden side mere institutionelt anlagte forskningsprojekter. Det vigtigste institutionelt forankrede forskningsprojekt er MODINET (Medier og demokrati i netværkssamfundet), der samler forskere fra bl.a. journalistik, politologi, sociologi og medievidenskab, også fra andre universiteter end SDU.

På forskningssiden etableres der, når sammenlægningen mellem journalistik og statskundskab er fuldbåret primo august 2005, en særlig forskergruppe inden for satsningsområdet journalistik og politik. Forskningsmiljøet lægger vægt på, at sammenlægningen med statskundskab vil styrke den samfundsvidenskabelige (politologiske) profil i journalistikforskningen. Videre vil arbejdet inden for den sproglige journalistikforskning fortsætte. Det er imidlertid mere uklart for evalueringspanelet, hvorledes denne organisatoriske model vil fungere i forhold til den humanistiske journalistikforskning.

Journalistikforskningsmiljøet samarbejder med andre forskningsmiljøer ved SDU, bl.a. med IKT- og medieforskningsmiljøer. Det var svært for panelet at få konkret viden om, hvorledes dette samarbejde var organiseret, til trods for at der blev stillet klare spørgsmål om dette i samtalen med uddannelsen.

6.2. Roskilde Universitetscenter (RUC)

Ved RUC er Journalistik en afdeling under Institut for Kommunikation, Journalistik og Datalogi. Afdelingens opgaver er bl.a. at forske i journalistik, at formidle journalistikforskningen og at undervise i journalistik. Disse opgaver varetages af ti

fastansatte. Selve forskergruppen på Journalistik består af en professor, tre lektorer, en adjunkt og to ph.d.-stipendiater. Det skal nævnes, at også forskere fra andre uddannelser ved RUC, bl.a. ved de øvrige afdelinger af Institut for Kommunikation, Journalistik og Datalogi, har forsket i journalistik.

I august 2005 blev et tidligere opslået og ikke besat professorat i journalistik opslået på ny.

Der er ikke tvivl om, at det administrative arbejde ved at bedrive undervisning hviler tungt på en så relativt lille afdeling. I selvevalueringen har afdelingen redegjort for, hvorledes undervisnings- og administrationsopgaver har taget af den tid og arbejdskapacitet, som burde være tilfaldet forskningsvirksomheden. Den vanskelige situation illustreres f.eks. ved, at det ikke har været muligt at besætte de to ledige stillinger på henholdsvis adjunkt/lektorniveau og professorniveau. Journalistik befinder sig i en klemme mellem forskellige behov for henholdsvis undervisnings- og forskningspersonale på instituttet som helhed. Afdelingen peger i sin selvevaluering på, at en vej ud af dette dilemma er en øget tilgang af arbejdskraft med både journalistiske og akademiske kvalifikationer. Øgning af tilgangen er dog et langsigtet projekt knyttet til egen kandidatproduktion, og som betyder, at Journalistik i betydelig grad skal rekruttere nye forskere og lærere blandt egne ph.d.ere. En øget tilgang vanskeliggøres yderligere af, at Journalistik er en del af et større forskeruddannelsesprogram – forskeruddannelsesprogrammet for Kommunikation, Journalistik og Medier. Programmet er fælles for to institutter, Institut for Kommunikation, Journalistik og Datalogi og Institut for Sprog og Kultur. På førstnævnte institut er følgende forskningscentre og -grupper tilknyttet: Center for Brugerorienteret Kommunikationsforskning, Center for Visuel Kommunikation, Center for Viden og Design i Nye Medier, Forskergruppen ved faget Journalistik samt Forskningsklyngen Medier og Kultur. På det sidstnævnte institut er Forskergruppen i Medier og Kultur tilknyttet.

Ledelsen ved RUC har besluttet, at programmet kan forvente et ph.d.-stipendium hvert år, hvilket betyder, at Journalistik kan håbe på et RUC-finansieret stipendium hvert tredje år. De relativt begrænsede muligheder for at kunne igangsætte flere ph.d.-studerende har indvirkning på problemerne omkring det at skabe et attraktivt forskermiljø for unge forskere. Et sådant miljø er afhængigt af kontinuerlig tilgang af ph.d.-studerende.

Afdelingen skriver, at målet med forskningsprofilen er at bidrage til at udvikle forståelsen af det journalistiske virksomhedsområde i samfundet. Derudover er formålet at underbygge undervisningen i journalistik med henblik på at udvikle og forbedre den journalistiske praksis med udgangspunkt i fagets hovedformål: Journalistikkens betydning i og for den demokratiske udvikling og udviklingen af journalistisk kvalitet på basis af et samspil mellem journalistisk og akademisk kompetence. Det indebærer ifølge afdelingen, at der er behov for forskning i områdets grundlagsproblemer, i områdets historie, og i journalistikkens nuværende betydning som samfundsmæssig institution og organisering som konkret håndværk. Følgende områder har ifølge afdelingen høj prioritet:

- Journalistikken som institution i demokratiske samfund, herunder samspillet mellem ejerskab og finansieringsform, produktions-, arbejds- og redigeringsprocesser, roller og normer, stofområder, genrer og formater, læsere som målgruppe, mediebrugere og medborgere, mediernes funktion som dagsordensættere.
- Sprogets rolle i den journalistiske formidling, med særligt henblik på den skrevne journalistik.
- Researchprocesser med undersøgende analytisk og anden ressourcekrævende journalistik.
- Transnational journalistik, herunder særligt EU-journalistik.
- Journalistikkens institutionalisering i forbindelse med ny teknologi, særligt Internettet.
- Ethiske problemer i forbindelse med journalistisk formidling.

Journalistik på RUC samarbejder med instituttets øvrige afdelinger, særligt Afdeling for Kommunikation, samt med andre dele af universitetscenteret.

6.3. Danmarks Journalisthøjskole

DJH er primært en uddannelsesinstitution og hører således under Undervisningsministeriets ressort, jf. lov om Danmarks Journalisthøjskole (LBK nr. 231 af 30/03/2001). Som følge heraf udgør forskningsopgaver kun en mindre del af DJHs samlede virksomhed. Det er DJHs vurdering, at man i dag ikke kan drive journalistuddannelse uden et vist omfang af forskningsbaseret undervisning. DJH samarbejder derfor med kolleger på universiteter, bl.a. Aarhus Universitet og Handelshøjskolen i København.

Forskningen ved DJH er primært knyttet til fire stillinger, som har forskningsforpligtelse. Dette gælder for det første tre stillinger som afdelingsforstandere. Stillingsbetegnelsen blev indført ved Journalisthøjskolens etablering som følge af, at højskolen ikke havde ret til at oprette professorstillinger. I forbindelse med besættelse af disse stillinger stilles særlige krav om forskningskompetence på linje med det, som gælder ved universiteterne. Det samme er tilfældet for én lektorstilling i samfundsfag. Forskerstillingerne besættes efter indstilling fra et fagkyndigt bedømmelsesvalg med eksternt flertal. I tillæg bedriver andre af DJHs ansatte forskning i det omfang, at de kan frikøbes fra deres ordinære arbejde. Flere af dem har publiceret arbejder, der kan karakteriseres som forskning og udviklingsarbejde, og som i betydelig grad har bidraget til den faglige udvikling på DJH og i nordisk journalistikuddannelse i øvrigt.

Forskningen ved DJH er tæt knyttet til specialiseringen hos de personer, der har haft forskningsstillingerne i den periode, som evalueringen omfatter:

- International politik og udenrigsjournalistik
- Krigs-, krise- og katastrofejournlistik
- Mediejura med særlig vægt på ytringsfrihed og offentlighed
- Nyhedsmedierne og forholdet til de politiske partier og deres medlemmer, kommunalvalg, amts- og kommunalpolitik og danskernes holdninger til EU
- Medieanalyse, EU, Europæisk Politik, Diskursanalyse
- Strukturelle forandringer i medieforholdene

Forskningsaktiviteterne ved DJH er tæt forbundet til virksomheden ved DJHs Center for Analytisk Journalistik (Dicar) og DJH's Center for Journalistik og Efteruddannelse (CFJE). Udover at tilvejebringe kompetenceudvikling for ansatte i mediebranchen og at bidrage til åbenhed i den offentlige forvaltning, er det Dicars formål at bidrage til anvendelsen af forskningsmetoder i udviklingen af journalistikken. To af fem fagmedarbejdere ved Dicar er samtidig ansat på deltid som undervisere på DJH. Der samarbejdes derudover med DJHs ansatte forskere.

CFJE er DJHs lovbestemte udviklings- og efteruddannelsescenter, hvor forskere ved DJH har bidraget til databaser om internationale forhold og mediejura. En database om etik lanceres i løbet af sommeren 2006, ligesom der er planer om at udvikle en valgdatabase.

Flere af DJHs forskningspublikationer er udsprunget af samarbejdet med Dicar og CFJE. Det skal her understreges, at panelet ikke har foretaget nogen evaluering af virksomheden på disse to institutioner.

6.4. Konklusion om journalistikforskningens rolle og placering på de enkelte institutioner

SDU har haft de mest omfattende ressourcer til forskning af de tre uddannelser, og der er kommet betydelige bidrag fra miljøet særligt inden for det samfundsvidenskabelige område. Miljøet befinder sig i en overgangssituation i og med, at det skal organiseres som et center under Institut for Statskundskab. Det er endnu ikke helt klart, hvorledes dette vil præge den fremtidige forskningsprofil. To af uddannelsens centrale medarbejdere har forladt SDU i løbet af det sidste år. Tilsammen indebærer disse forhold en udfordring for forskningens videre udvikling. Det skal endvidere fremhæves, at det for panelet virker uklart, på hvilken måde den nye organisering af journalistik ved SDU vil bidrage til at styrke de ikke-politologiske elementer i journalistikforskningen, og hvorledes samarbejdet med andre forskningsmiljøer, særligt med de to institutter – Litteratur, Kultur og Medier samt Sprog og Kommunikation, tænkes videreudviklet.

Journalistikforskningen ved RUC bærer præg af, at en stor del af ressourcerne ved uddannelsen er blevet anvendt til undervisning og administration. Det indebærer, at forskningen hidtil ikke har haft det output, som institutionen har potentiale til. Der er en klar strategisk tænkning ved uddannelsen omkring, hvorledes forskningsprofilen bør videreudvikles. De studerendes specialer repræsenterer en vigtig forskningsressource.

Forskningen udgør en lille del af den totale virksomhed ved DJH, men har fået en central strategisk position, som institutionen er bevidst om at beholde og derfor satser betydelige midler på. Bl.a. spiller forskningen en væsentlig rolle i samarbejdet med Dicar og CFJE.

7. Forskningsmiljøernes forskningsstrategier og –planer

7.1. Syddansk Universitet

I selvevalueringens afsnit om fremadrettet forskning peger SDU på, at et af journalistikforskningens hovedproblemer har været, at der på den ene side har været et generelt begrænset forskningsfokus inden for feltet, mens der på den anden side har været et bredt forskningsfokus – med udgangspunkt i de forskellige faglige indfaldsvinkler. For at gøre op med denne modsigelse, ønsker man på SDU over en længere årrække at styrke forskningsindsatsen gennem en række snarlige organisatoriske tiltag, som skal sikre en større forskningsmæssig slagkraft. Indsatsen skal koncentreres om to hovedmålsætninger:

1. at blive det førende forskningsmiljø i Danmark i forhold til samspillet mellem journalistik og politik.
2. at blive det førende forskningsmiljø i Danmark i forhold til udforskningen af journalistikkens sproglige dimensioner, brug af genrer, fortælleteknikker og sprog.

Begge målsætninger indebærer en videreførelse, men muligvis også en kursændring af den forskning, der hidtil har været bedrevet ved universitetet.

I forhold til det første af de to satsningsområder refereres i selvevalueringen til, at man vil anvende både en såkaldt ”professions-praktisk optik”, og hvad der kaldes en ”politologisk optik”. Den første ”optik” gælder vilkårene for den journalistiske produktion og dens processer. Det andet fokus er rettet mod journalistikken i relation til dens omgivelser og stiller bl.a. spørgsmål som: Hvilken funktion har journalistikken i et demokratisk politisk system? Hvordan spiller journalistikken sammen med politikere, organiserede interesser, forvaltning og borgere? Ambitionen er, at SDU i løbet af en kort årrække skal blive det førende danske forskningsmiljø for studiet af journalistik og politik.

I selvevalueringen peger SDU på, at antallet af samfundsvidenskabelige forskere på Institut for Journalistik, herunder ph.d.-studerende, har været for begrænset til at udgøre den kritiske masse, der behøves for at sætte en forskningsdagsorden for journalistik. Dette er en væsentlig baggrund for, at Institut for Journalistik lægges sammen med Institut for Statskundskab. På det nye institut skal der etableres en forskergruppe inden for satsningsområdet journalistik og politik. Forskergruppen vil få syv medlemmer og komme til at fungere parallelt med instituttets øvrige forskergrupper inden for bl.a. kommunalforskning, velfærdsforskning og international politik. Forskergruppen vil blive udvidet med minimum to ph.d.-stipendiater i løbet af det kommende års tid og muligvis også med en udenlandsk gæsteforsker. SDU giver endvidere udtryk for en forventning om et øget samarbejde med forskere fra de andre grupper fra Statskundskab. I selvevalueringen peges der på, at forskningsgruppens størrelse i den forbindelse muliggør, at man kan binde an med en række større projekter, som både kan få en national og international gennemslagskraft, og at sammenlægningen af Institut for Journalistik og Statskundskab også styrker kontakfladerne til interessenter fra netop disse to områder. Som følge af at to af journalistikforskningens fremtrædende medarbejdere har forladt SDU, og at instituttet skal i gang med den nævnte omorganisering, står miljøet overfor en særlig udfordring.

I forhold til satsningsområdet, som angår de journalistiske fremstillingsmåder, er det planen, at sprogforskerne skal arbejde tættere sammen med det kommende centers samfundsvidenskabelige forskere. Der er også planer om at inddrage de journalistiske undervisere som deltagere i forskningsprojekter. Blandt de forskningsprojekter, der nævnes, er et nordisk projekt om en kortlægning af de væsentlige træk i udviklingen af avisgenrer ud fra fortælleteknik, sprog- og genrebrug i perioden 1999-2005 samt et projekt om tv-mediets brug af talemomenterne (de auditive udtryks elementer). Det er imidlertid uklart, hvad følgerne af den nye administrative struktur vil blive for den humanistiske del af

journalistikforskningen, ligesom det er uklart, hvilke planer der foreligger ud over at videreføre den forskning, som hidtil er blevet drevet ved instituttet.

Som opsummering vil panelet understrege, at det lader til, at det primære formål for journalistikforskningen ved SDU er at bygge videre på det betydelige forskningsarbejde, som er blevet indledt i instituttets første år samtidig med, at forskningen koncentrerer omkring det politologiske fokus. Bag denne strategiske satsning ligger en ambition om at gøre SDU til det førende forskningsmiljø i Danmark i forhold til samspillet mellem journalistik og politik. Samtidig er det ambitionen, at forskningsmiljøet hen over de næste år skal markere sig stærkt internationalt.

Når det gælder samarbejdet med de øvrige forskningsmiljøer ved SDU, er det tydeligt, at man på SDU har besluttet, at det vigtigste samarbejde fremover skal foregå i forhold til Institut for Statskundskab. I forhold til et muligt samarbejde med IKT- og medieforskningsmiljøet ved SDU, er der imidlertid flere forhold, som ikke virker afklaret.

7.2. Roskilde Universitetscenter

De strategiske planer for journalistikforskningen ved RUC er udformet på grundlag af de ressourceproblemer, som hidtil har eksisteret. Planerne indebærer, at der i fremtiden skal lægges større vægt på sammenhængen mellem forskning og andre aktiviteter, og at forskningen skal gives øget prioritet. Det betyder samtidig, at ledelsesfunktionerne ved afdelingen skal tage særlig højde for forskningens betydning. Der skal bl.a. kompenseres for manglende forskningsårsværk. RUC-finansierede ph.d.-stipendier skal slås op, og der skal indgås samarbejde med eksterne partnere om finansiering af ph.d.-stillinger. Der skal rekrutteres nye medarbejdere på alle niveauer til afdelingen med særlig vægt på at udfylde de ikke-besatte stillinger på en sådan måde, at man søger at skabe en balanceret alders- og kønsfordeling. Drifts- og rejsemidler skal budgetteres med henblik på aktivering af forskningsindsatsen.

På grundlag af disse tiltag er det målet for forskningsindsatsen ved RUC i den kommende planperiode at udvikle Journalistik til et velfungerende, sammenhængende og produktivt forskningsmiljø. Planerne for den politologisk orienterede forskning er i hovedsagen koncentreret om forskellige projekter vedrørende EU-journalistikforskningen; et område, hvor Journalistik er ved at opbygge en spidskompetence, som ikke findes andre steder. Det er panelets opfattelse, at den eksisterende forskningskompetence på RUC er et godt grundlag for at udvikle forskningsindsatsen. Staben på Journalistik har en bred sammensætning af både humanvidenskabelige og samfundsvidenskabelige kompetencer.

Organisatorisk er det meningen, at man vil indføre nogle konkrete rutiner og tiltag, som vil gøre det nemmere for medarbejderne at engagere sig i forskningsvirksomhed. Således skal forskernes undervisningsforpligtelse organiseres med henblik på, at forskningstiden kan udnyttes optimalt. Kortere perioder og dage inkorporeres i semesterplanen som faste elementer til individuelle og kollektive forskningsaktiviteter, løbende interne seminarer, gæsteforelæsninger etc. Her vil man bl.a. invitere danske og udenlandske forskere som foredragsholdere og gæsteforelæsere i afgrænsede perioder. Der skal afholdes både eksterne og interne seminarer og konferencer med inddragelse af de specialestudierende. Forskerne skal opmuntres til at deltage i nationale og internationale konferencer med papers. Endvidere skal fokus rettes mod forskellige praktiske forskningsincitamenter i form af bl.a. IT-støtte og udviklingsprojekter.

Strategisk tages der sigte på at afklare, hvilken rolle journalistikforskning og journalistisk udviklingsarbejde på RUC skal spille i forhold til andre forskningsmiljøer, og hvordan sammenhængen mellem forskning og udvikling skal være i fremtiden. I denne sammenhæng skal følgende igangværende forskningsprojekter videreføres og afsluttes, bl.a.:

- et projekt om danske avislæsere og brugen af internetnyheder.
- et arbejde med problemstillingen medier og demokrati i et projekt om forandringerne i demokratitænkningen på medieområdet i et 100-årigt perspektiv.
- et projekt med sprog og formidling af videnskab i medierne.
- forskning i journalistiske normer i samarbejde med amerikanske forskere i et projekt om de særlige normer, som er knyttet til dækning af nationale kriser, særligt amerikansk tv's dækning af 11. september 2001.
- forskning om den journalistiske dækning af valget i forbindelse med EU-traktaten.

Afdelingen vil videreføre sin internationale aktivitet og udvide det samarbejde, som hidtil har omfattet tre internationale forskningsprojekter.

Opsummerende vil evalueringspanelet påpege, at planerne for RUCs videre journalistikforskning er præget af en realistisk indstilling til de begrænsninger, som de knappe ressourcer indebærer. Panelet finder, at der eksisterer en vilje til at udnytte de muligheder, som findes, på en sådan måde, at det både kommer forskningen og undervisningen til gode. Der er særlig grund til at pege på de organisatoriske tiltag, afdelingen ønsker at gennemføre for at styrke forskningsindsatsen. Panelet ønsker videre at pege på, at det havde været rimeligt, at afdelingen havde fået kompenseret de ressourcer, som RUC centralt hidtil har opsparet gennem de ikke-besatte stillinger i form af tildeling af f.eks. ph.d.-stipendier. Dette ville kunne have styrket både forskningen ved afdelingen og bidraget til rekrutteringen af nye forskere. Panelet mener, at RUC for fremtiden må sørge for, at midlerne til journalistik udnyttes fuldt ud.

7.3. Danmarks Journalisthøjskole

Ifølge lovgivningen har DJH til opgave at varetage analyse-, udviklings- og forskningsopgaver inden for journalistiske og beslægtede fagområder. Som bekendt har DJH gennem mange år som eneste institution stået for journalistuddannelsen i Danmark. Dette afspejler sig ifølge panelet i forskningen ved DJH, idet der både bedrives forskning, der har et mere alment sigte, og forskning, der har en mere anvendelsesorienteret profil rettet mod den journalistiske virksomhed som sådan. Skolen lægger vægt på, at forskning og faglig udvikling er tæt forbundne aktiviteter på DJH. Det vil sige, at forskningsplanerne tager højde for, hvilke områder der særligt er vigtige for udviklingen i branchen. Der sættes på at fastholde og udvikle en journalistik forskningsprofil, der er kendetegnet ved, at den sætter fokus på den journalistiske arbejdsform, metoder og organisation.

På grund af DJHs historie og særlige organisationsform er forbindelsen til branchen af særlig betydning. Skolens ledelse forsøger således at sikre branchens aktive involvering i forskningen gennem formulering af forskningsopgaver, som står i et direkte forhold til branchens behov. Endvidere er det skolens politik at skabe en synergi mellem de medarbejdere ved CFJE, der har mere konkrete udviklingsopgaver, og de forskningsansatte ved DJH og højskolens øvrige stab. Dette sker bl.a. med baggrund i konkrete udviklingsprojekter, der kan berige både forskningen og den faktiske udvikling i branchen. Det samme gælder i forhold til Dicar, som sigter på at udvikle en metodologi for journalistikken, der er forankret i videnskabsteori, undersøgt empirisk og udviklet i praksis. Udvikling af en sådan metodologi indebærer dokumentation af den journalistiske praktik, som den bedrives på de forskellige medieinstitutioner, og det kræver udvikling og implementering af nye metoder fra andre fag i journalistikken.

DJH søger med sin forskningsstrategi således at fastholde en forskningsmæssig spidskompetence på få udvalgte områder. Samtidig fortsættes arbejdet med at placere sig centralt som ressource på disse områder i forhold til både medierne og forskningsverdenen. De forskere, som hidtil har været tilknyttet DJH, har haft spidskompetence inden for felter,

som skolen betragter som centrale for den praktiske journalistik, hvilket man ønsker at fortsætte med. Disse forskere skal fortsat både have praktisk erfaring med journalistik og formidling samt forske og undervise.

De emner, der med udgangspunkt i medarbejdernes kompetencer særligt vil blive lagt vægt på i den kommende periode, er:

- globaliseringen som sammenknytningsfelt for forandringsprocesser i den internationale politik, mediernes dækning og offentlighedens inddragelse.
- juridisk analyse af love og regler, der har særlig relevans for journalistik og medier.
- valgforskning koblet til forholdet mellem medier og politik.

En del af forskningen ved DJH indgår i et nationalt og internationalt samarbejde om bredere emner og forskningsdagsordner. Nationalt har DJH sammen med Aarhus Universitet i 2005 oprettet Center for Journalistiske Universitetsuddannelser, der bl.a. har til formål at styrke journalistikforskningen. Aarhus Universitet har planer om oprettelse af et antal ph.d.-stipendiater inden for området. Det er panelets opfattelse, at samarbejdet mellem DJH og Aarhus Universitet yderligere bør styrkes. I denne sammenhæng vil panelet pege på det samarbejde, som er etableret mellem Aarhus Universitetet og Ingeniørhøjskolen i Århus (IHA).²

Internationalt omfatter forskningsbestrebelse bl.a. et stort globaliseringsprojekt, der oprindeligt var finansieret af Det samfundsvidenskabelige Forskningsråd. DJH vil videreudvikle sit samarbejde med en række toneangivende internationale institutioner (bl.a. Amsterdam Universitet, Hamburg Universitet, University of Wales og City University (London) i Europa, University of Missouri og Ohio University i USA samt Carleton University i Canada).

Hvis denne ambitiøse strategi skal lykkes, skal der sikres et bedre ressourcegrundlag, end der er til stede i øjeblikket – enten gennem eksterne midler fra forskningsfonde mv., fra staten, eller som betaling for konkrete forskningsopgaver.

Det er evalueringspanelets opfattelse, at der er god sammenhæng mellem DJHs videre forskningsstrategiske planer og den hidtidige forskning ved institutionen. I arbejdet lægges vægt på både kontinuitet og videreudvikling.

7.4. Opsummerende om forskningsstrategier og -planer

SDU er det forskningsmiljø, som over årene har haft flest ressourcer, ligesom der er kommet vigtige bidrag fra miljøet. Når det gælder planene for den fremtidige forskning, er disse, med undtagelse af ønsket om at satse på den politologiske journalistikforskning, imidlertid relativt vage.

Journalistikmiljøet ved RUC er bevidst om de begrænsninger, som grundet knappe ressourcer har præget forskningsvirksomheden. Panelet vurderer dog, at RUC har taget de første skridt for at bøde på dette, bl.a. gennem forskningsadministrative tiltag.

De strategiske forskningsplaner er klart formuleret og praktiseret ved DJH, som også har den længste forskningstradition at bygge på.

På baggrund af institutionernes selvevalueringer er det panelets vurdering, at de tre institutioner har delvist sammenfaldende planer for forskningen fremover. Dette kommer

² Se: http://www.iha.dk/html/doc_dk/om_iha/mission.php

klarest til udtryk i satsningen på forskellige dele af den politologiske journalistikforskning. Dette er et område, som alle tre miljøer viser interesse for, og således et område, hvor der er oplagte muligheder for samarbejde på tværs af institutionerne. Imidlertid er der andre centrale områder inden for forskningsfeltet, som ikke er særligt højt prioriteret, f.eks. etiske problemstillinger. Panelet mener, at man bør overveje en noget klarere tænkning omkring, hvilke nationale miljøer der burde have spidskompetence inden for hvilke områder. Ligeledes bør man overveje, hvorledes de emner, der forskes i på alle tre institutioner, bedre kan samordnes.

Panelet finder, at årsagen til, at forskningen i journalistik i Danmark frem til 2000 har været begrænset, bl.a. skyldes, at dansk journalistikuddannelse indtil 1998 udelukkende foregik på DJH, og at DJH kun i beskeden grad har været en forskningsinstitution. Endvidere har universitetsforskningen i journalistik både før og efter 1998 stort set været præget af forskernes individuelle interesser. Med undtagelse af MODINET er denne forskning ikke indgået i en større forskningsstrategisk sammenhæng. Panelet vurderer, at den danske journalistikforskning af denne grund er præget af manglende systematisk satsning. Den anvendte forskning i direkte tilknytning til de private mediers afsætningsinteresser har ofte ikke været offentligt tilgængelig.

8. Samlede bevillinger til forskning i journalistik

Indledningsvis skal det understreges, at de tabeller og oversigter over bevillingerne til journalistikforskning, som panelet har modtaget, ikke følger samme mønster og derfor ikke umiddelbart lader sig sammenligne. Der er derfor forskel i den måde, tabellerne over institutionernes samlede udgifter til forskning i journalistik er opgjort på i denne rapport.

8.1. Syddansk Universitet

På Institut for Journalistik på SDU udgør basisbevillingen til forskning i alt 4 mio. kr. Ved etableringen af uddannelsen i 1997 udgjorde basisbevillingen 1 mio. kr.; i 2004 blev basisbevillingen til forskning fordelt med 1 mio. kr. til ph.d.-stipendiater og 3 mio. kr. til øvrig forskning, hvilket var det samme som de to foregående år. Ud over basisbevillingen er der de eksterne forskningsbevillinger, der i 2004 udgjorde i alt 900.000 kr. De eksterne bevillingers niveau varierer fra år til år. I 1999 og 2004 modtog Institut for Journalistik således henholdsvis 1,3 mio. kr. og 2,7 mio. kr. i eksterne bevillinger, mens de eksterne bevillinger i 2001 i alt udgjorde 300.000 kr.

Tabel 1. Institut for Journalistik, Syddansk Universitet. Samlede forskningsbevillinger 1997-2004. Beløb i 1000 kr.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Basisbevillinger til forskning i alt	1.000	1.000	1.000	1.500	3.000	3.000	4.000	4.000
Forskning	1.000	1.000	1.000	1.000	2.000	3.000	3.000	3.000
Ph.d.				500	1.000	1.000	1.000	1.000
Eksterne forskningsbevillinger i alt		600	1.300	2.700	300	800	700	900

6.2. Roskilde Universitetscenter

Nedenstående tabel viser de samlede bevillinger til forskning og udvikling på Journalistik på RUC. Som det fremgår af tabellen, er de samlede bevillinger til forskning og udvikling siden etableringen af uddannelsen i 1998 steget fra 1,2 mio. kr. til 3,2 mio. kr. i 2004. Stigningen skyldes især, at antallet af VIP-årsværk fra RUC er vokset betragteligt. Dertil kommer, at ph.d.-stipendiater siden 2003 har udgjort mere end 1 mio. kr.

Tabel 2. Journalistik, Roskilde Universitetscenter. Bevillinger 1998-2004. Beløb i 1000 kr.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Basisbevillinger til forskning i alt	1.227	1.895	1.312	1.425	2.586	2.856	3.187
- heraf:							
VIP-årsværk fra RUC	456	910	706	830	1.802	1.861	2.086
Driftsbevilling fra RUC			155	252	282	295	300
Eksternt finansieret ph.d.-stipendiat					102	307	307
RUC-finansieret ph.d.-stipendiat			90	236	242	200	286

Note: Der er i tabellen tale om bevillingsrammer, hvilke indebærer, at forskningsdelen bortfalder i tilfælde, hvor faste stillinger midlertidigt anvendes til timelærere. De anvendte basismidler til forskning i perioden har været følgende beløb: i 2002: 1.684 mio. kr. i 2003: 1.895 mio. kr., i 2004: 2.001 mio. kr. RUC var i gang med stillingsbesættelser på evalueringstidspunktet.

8.3. Danmarks Journalisthøjskole

Nedenstående tabel viser Danmarks Journalisthøjskoles samlede udgifter til forskning og udvikling fra 1999-2004. I 2004 brugte DJH i alt knap 1,2 mio. kr. på forskning og udvikling, hvilket er det laveste niveau siden 1999. I 2000 og 2001 var de samlede udgifter til forskning og udvikling henholdsvis omkring 1,6 mio. kr. og 1,4 mio. kr. Forskellen skyldes, at rektors udviklingsmidler de to sidstnævnte år lå på et højere niveau end de øvrige år.

Lønsummen var i 2004 mindre end de foregående år. I forhold til lønsummen ses ligeledes et udsving i 2000, hvor der blev brugt mere end 1,1 mio. kr. på FoU-løn.

DJH adskiller sig fra de to andre institutioner i forhold til både organisering og struktur.

Tabel 3. Danmarks Journalisthøjskole. Samlede udgifter til forskning og udvikling 1999-2004. Beløb i 1000 kr.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Udgifter til forskning i alt (1000 kr.)	1.176	1.609	1.463	1.252	1.248	1.176
- heraf:						
Lønsum til FoU	962	1.149	886	924	935	852
- heraf forskningsråd	138	96				
Øvrige udgifter til forskning inkl. rektors udviklingsmidler	214	460	577	328	313	324

8.4. Bidrag til journalistikforskning fra forskningsråd

Tabel 4 viser en oversigt over bevillinger fra Statens Humanistiske Forskningsråd (SHF) og Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (SSF) til forskning i journalistik i perioden 2000-2004.³ Som det fremgår af oversigten, er der i perioden 2001-2004 givet i alt syv bevillinger inden for området journalistik. Bevillingerne er både givet til studieophold, årsmøder, ph.d.-stipendier, post.doc. og til større forskningsprojekter. Ud af de syv bevillinger er tre bevillinger givet til større forskningsprojekter. Beløbsstørrelsen til de tre forskningsprojekter varierer mellem 0,6 mio.-3,5 mio. kr.

³ De to forskningsråd har skiftet navn og hedder i dag Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (FKK) og Forskningsrådet for Samfund og Erhverv (FSE).

Tabel 4. Oversigt over forskningsrådenes bevillinger til forskning i journalistik 2000-2004

År	Projekttitle	Virkemiddel	Beløb i kr.
2001	Betydningen af eksistentiel journalistik i mediernes dækning af politisk og offentlig forvaltning i informationssamfundet	Studieophold i udlandet / SHF	15.000
	MODINET (Medier og demokrati i netværkssamfundet)	Rammebevilling / SHF	100.000
2002	Medie og kommunikationsvidenskabernes teorier – historie og aktualitet	Rammebevilling / SHF	295.000
	Årsmøde i sammenslutningen af medieforskere i Danmark, d. 1.-2.10. 2002	Konference / SHF	7.000
2003	Årsmøde i sammenslutningen af medieforskere i Danmark, d. 27.-28.10. 2003	Konference / SHF	10.000
2004	Dansk nazistisk presse 1930 – 1945. Historie, struktur og journalistik	Rammebevilling, post.doc. / SHF	618.000
	Flermedialitet – medier i samspil – begrebsliggørelse af flermedialitet i et medieteoretisk og produktionsanalytisk perspektiv	Ph.d.-stipendium / SHF	1.550.000
	Hvor går grænsen? Højspændingsæstetik og etisk kvalitet i den aktuelle mediekultur	Rammebevilling større forskningsprojekt /SHF	3.500.000

Kilde: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation og Forskningsrådet for Samfund og Erhverv 2005.

Note: Oplysningerne er baseret på en fysisk gennemgang af samtlige bevillinger i perioden. I opgørelsen indgår projekter, der ud fra titlen er vurderet at falde inden for området 'journalistik'. Der kan derfor være overlap til beslægtede forskningsområder.

I 2002 bevilligede forskningsrådene for perioden 1. april 2002 – 1. september 2005 i alt 23,6 mio. kr. til et tværfagligt forskningsprojekt om Medier og Demokrati – MODINET. Af forskningsrådsbevillingen har MODINET-projektet anvendt ca. 3.373.000 kr. til journalistisk forskning. Beløbet har finansieret et post.doc stipendium, et ph.d. stipendium, frikøb og forskningsassistance. Beløbet er blevet fordelt på følgende videnskabelige stillingskategorier: tre professorer, tre forskningsadjunkter, en ph.d.-stipendiat samt et antal kandidater.

Projektets omdrejningspunkt er globaliseringens og den nye digitale mediekulturs betydning for politik og demokrati, de etablerede kultur- og medieinstitutioner og fremtidens hverdagsliv. MODINET-projektet er opbygget omkring fem overordnede temaer, hvoraf journalistik er et af dem. Temaet journalistik omfatter følgende otte projekter:

- *Journalisters brug af internettet.* Internettet supplerer i stigende grad rygtespredning og kildenetværk som journalisters researchværktøj.
- *Skyggenetværk i nyhedsartikler.* Netværk i medierne fungerer som en slags parallel til det politiske system, som mange forsøger at påvirke og udnytte.
- *Dokumentarisme i tv-journalistik.* Både dokumentarisme og reality-tv er udtryk for en ny mediekultur og nye relationer mellem medier og publikum.
- *Publikums brug af web-nyheder.* Hvordan bruger og oplever danskerne de nye muligheder for nyheder på nettet.
- *Med Bourdieu på feltarbejde.* Feltarbejde på danske tv-stationer viser, hvordan tv-nyheder bliver til i praksis.
- *Journalistisk legitimering af eksperter.* Analyser af, hvordan eksperter skabes og bruges i den journalistiske produktion?
- *Institutionalisering af EU-stoffet.* Analyse af forskydningerne i mediernes måde at dække EU-området på.
- *Niche-medier i nyhedsinstitutionen.* Analyse af fagpressens placering og roller i de journalistiske fødekæder.

8.5. Bidrag til journalistikforskning fra øvrige fonde

Tabel 5 er en oversigt over støtte til forskningsprojekter fra Dagspressens Fond i perioden 2000-2004. Dagspressens Fond har til formål at yde støtte til a) *uddannelse* med henblik på virke for den danske dagspresse og dermed beslægtet virksomhed til institutioner, foreninger, bladvirksomheder og enkeltpersoner, b) til *videnskabeligt arbejde* eller indsats af lignende karakter med henblik på dagspressens virksomhed til institutioner, foreninger, bladvirksomheder og enkeltpersoner, og c) til gennemførelse af *studierejser* for personer, der arbejder inden for den danske dagspresse.

Som det fremgår af tabel 5, er der fra Dagspressens Fond i perioden 2000-2004 givet støtte til fem forskningsprojekter, hvoraf to må betegnes som relativt små projekter.

Tabel 5. Oversigt over støtte til forskningsprojekter fra Dagspressens Fond. 2000-2004

År	Projekt	Beløb
2001	Forskning i journalistikkens etik ved Louisiana State University	20.000
	To forskningsprojekter i forbindelse med Projekt "Pressen i demokratiet – demokratiet i pressen"	301.000
2002	Et forskningsbaseret udviklingsprojekt om forandringsledelse	180.000
2003	Forskningsprojekt om avisdesign og -layout	50.000
	En videreførelse af udviklingsprojekt om forandringsledelse fra 2002	120.000
2004	En videreførelse af udviklingsprojekt om forandringsledelse fra 2002	120.000

Tabel 6. Oversigt over støtte til forskningsprojekter fra Pressens Uddannelsesfond. 2000-2004

År	Projekt	Beløb
2000	Forsknings- og granskings-projekt vedr. reportage og coaching	150.000
	Forskningsprojekt: Journalistisk styrkelse af den demokratiske dialog	10.000
2001	Forskningsprojekt "Undersøgelse af danskernes holdning til journalistik og demokrati"	236.000
2002	Forskningsprojekt om forholdet mellem danske journalister og deres kilder.	15.040

Tabel 6 er en oversigt over støtte til forskningsprojekter fra Pressens Uddannelsesfond i perioden 2000-2004. Udover støtte til forskningsprojekter giver Pressens Uddannelsesfond støtte til granskingsprojekter, individuelle studieprojekter og udvikling af virksomhedsbaserede uddannelsesaktiviteter. Som det fremgår af tabel 6, er der fra Pressens Uddannelsesfond i perioden 2000-2004 givet støtte til fire forskningsprojekter, hvoraf to må betegnes som forholdsvis små.

8.6. Konklusion om bevillinger til dansk journalistikforskning

Alt i alt er bevillingerne til journalistikforskningen i Danmark ikke små. Derimod er det vanskeligt at vurdere, i hvilken grad SDU og RUCs basisbevillinger til forskning anvendes til forskning, og i hvilken grad de anvendes til undervisnings- og administrationsformål. Ud fra denne betragtning kan det virke som om, at der er flere forskningsmidler til disposition, end der i realiteten er. Dette er særligt tydeligt, hvis man betragter RUCs situation. Med undtagelse af den store MODINET-satsning er bidragene fra forskningsrådene relativt beskedne. Det viser sig også, at de to universiteter begge efterlyser tilstrækkelige midler til at skabe stærke ph.d.-miljøer. Det er derfor vigtigt, at yderligere midler til området prioriteres. Dette kan enten ske ved omdisponeringer internt ved universiteterne, gennem midler til forskningsprojekter fra forskningsrådene eller ved bevillinger fra ministeriet. Behovet for at tilføre ressourcer gælder særligt ph.d.-miljøerne. Endvidere bør man satse på et større samlet forskningsprogram, som omfatter forskningsmiljøer fra alle de journalistiske uddannelser.

9. Ansatte med forskningsforpligtelse i perioden 1997 – 2004

9.1. Syddansk Universitet

Stilling	Akademisk grad	Alder	Køn	Hovedforskningsområder
Professor i journalistik	Cand.phil.	61	M	Journalistik, fortælling og dramaturgi.
Professor i mediesociologi	Dr.phil.	54	M	Den journalistiske fødekæde i skæringspunktet mellem politik og markedsmæssige hensyn – herunder transnationale sammenligninger mellem forskellige mediesystemer og publicistiske traditioner.
Professor i økonomi	Dr.phil.	60	M	Socialpolitik, velfærdsstat
Professor i sprog	Dr.phil.	55	M	Optimalt radiosprog og tv-sprog; mundtlighedsfaktorer i den skrevne journalistik; Skriftlighedsfaktorer i den talte journalistik.
Lektor i sprog	Mag.art.	61	M	Den journalistiske artikels fortælle teknik; Den sproglige billeddannelse som journalistisk formidlingsredskab; Genredannelse og genreudvikling i de skrevne medier.
Lektor i informations-søgning	Cand.mag., ph.d.	39	K	Mediestereotyper; Agenda setting; Kildekritik.
Adjunkt i mediesociologi	Cand.comm., ph.d.	32	M	Politisk journalistik; Public Journalism; Borgerjournalistik; Aktionsjournalistik; Læserbreve og debatindlæg; PR og Politisk Kommunikation.
Ph.d.-stipendiat	Cand.mag.	34	K	Kulturens rolle i den offentlige debat i Danmark; Nationale fortællinger i dansk journalistik belyst gennem danske avisers dækning af Irak-krigen 2003.
Ph.d.-stipendiat	Journalist	51	K	Begrebet om offentlige anliggender; Forholdet mellem videnskab og offentlighed.
Ph.d.-stipendiat	Cand.jur.	34	K	Aktindsigtens betydning for journalister i EU og Danmark.

9.2. Roskilde Universitetscenter

På Journalistik på RUC består forskergruppen af én professor, tre lektorer, én adjunkt og én ph.d.-stipendiat. Et ledigt professorat blev opslået i efteråret 2005.

Stillingsbetegnelse	Akademisk grad	Alder	Køn	Hovedforskningsemner
Professor i journalistik	Mag.art. i filmvidenskab	57 år	M	Journalistik og ledelse; Flermedialitet; Brug af nyheds-sites på Internettet; Trykte medier og læsning; Mediepolitik.
Lektor i journalistik	Mag.art. i filmvidenskab	58 år	M	Medier og demokrati; Public service; TV-nyheders indhold og form; Journalistikkens teorier.
Lektor i Kommunikation	Cand.mag i dansk og historie	56 år	M	Journalistikkens sprog og genrer; Fortællende journalistik; Sproglig formidling; Videnskabsjournalistik.
Lektor i journalistik	Cand.mag. i dansk/medievidenskab og psykologi	51 år	K	Journalistikkens normer, traditioner, begreber; Ytringsfrihed; Journalistikkens etik og filosofi.
Adjunkt i journalistik	Cand.scient. adm., ph.d. i journalistik	38 år	M	Politisk journalistik; Medier og krige; Framing; Institutionel teori og medier.
Ph.d.-stipendiat	Cand.mag i socialvidenskab og kommunikation	34 år	K	Nyhedsetnografi og -sociologi; Journalistik og massemedier; Videnskabsteori; Kvalitative metoder.

9.3. Danmarks Journalisthøjskole

På Danmarks Journalisthøjskole er der pt. forskningsforpligtelse knyttet til fire stillinger. I nedenstående tabel gives en karakteristik af forskerne i disse fire stillinger.

Stillingsbetegnelse	Akademisk grad	Alder	Køn	Forskningsemner
Afdelingsforstander i verdenspolitik siden 1989	Cand.mag., Jean Monnet professor	54 år	M	International politik og udenrigspolitik; Hovedvægt på globalisering, EU, udenrigspolitik og mediernes rolle.
Afdelingsforstander i journalistik siden 1994	Cand.phil., amanuensis	66 år	M	Krigs-, krise- og katastrofejournalistik fra Oldtidens bystatskrige til tsunami-katastrofen 2005.
Afdelingsforstander i forvaltningsret og informationsret siden 1998	Cand.jur.	58 år	M	Mediejura med særlig vægt på ytringsfrihed og offentlighed. Desuden retlige rammer for kommunestyre.
Lektor i samfundsfag siden 2004	Cand.scient.-pol., ph.d.	37 år	M	Politiske partier og deres medlemmer, kommunevalg, amts- og kommunalpolitik og danskernes holdninger til EU.

Tidligere ansatte ved DJH med forskningsforpligtelser:

Stillingsbetegnelse	Akademisk grad	Alder	Køn
Lektor i samfundsfag 1998-2003	Cand.scient. pol., ph.d.	42 år	M
Lektor i medievidenskab 2000-2001	Cand.mag., Lic.Phil	49 år	M

9.4. Konklusion om ansættelsesprofilen på institutionerne

Som det fremgår af det ovenstående, er profilen blandt journalistikforskere relativt klar. Miljøerne domineres af mænd over 50 år. Dette tilsiger, at der er behov for at styrke rekrutteringen af yngre forskere og særlig af kvinder.

Der er et klart behov for flere stillinger på ph.d.-niveau.

Videre viser tabellerne ovenfor, at SDU er den institution, som har flest ansatte i stillinger med forskningsforpligtelse inden for fagområdet journalistik.

I samtalerne med repræsentanterne for institutionerne blev det påpeget, at der findes visse modsætninger mellem de undervisere, som ikke har forskningsforpligtelse, og de, som er forskere. Modsætningerne drejer sig om synet på journalistik som håndværksfag på den ene side og som forskningsdisciplin på den anden side. Samtidig er der forskellige opfattelser af, hvad forsknings- og udviklingsarbejdet ved journalistikuddannelserne skal indeholde, f.eks. hvorvidt forskningen skal være branchenær og klart anvendelig, eller om den skal være klart teoretisk funderet og af mere almen karakter. Erfaringerne fra DJH tyder på, at flere af de journalistiske praksisundervisere har ambitioner om og interesse i tættere tilknytning til forsknings- og udviklingsarbejdet.

10. Kvantitet og kvalitet i forskningen

I det følgende præsenteres de tre institutioners egne opgørelser over antallet af forskningspublikationer i perioden 2000-2004. Opgørelserne er bygget op omkring de kategorier, som panelet har fundet relevante.

10.1 Kvantitativ oversigt over forskningspublikationer 2000 - 2004

Forskningspublikationer 2000-2004. Institut for journalistik, Syddansk Universitet (SDU)

	2000	2001	2002	2003	2004	Sum
Artikler i dansk tidsskrift (<i>refereed</i>)	0	1	0	1	1	3
Artikler i internationalt tidsskrift (<i>refereed</i>)	6	11	0	7	2	26
Bøger/monografier*	5	0	3	5	4	17
Artikler i antologi*	12	5	16	9	7	49
Arbejdsrapport/-notat*	2	3	2	5	3	15
Artikel i dansk tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)	12	14	9	8	4	47
Artikel i internationalt tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)	1	1	1	2	1	6
Rapport	1	2	3	1	1	8
Total	39	37	34	38	23	171

* Der skelnes ikke mellem danske og internationale publikationer i forhold til disse.

Forskningspublikationer 2000-2004. Journalistik, Roskilde Universitetscenter (RUC)

	2000	2001	2002	2003	2004	Sum
Artikler i dansk tidsskrift (<i>refereed</i>)						0
Artikler i internationalt tidsskrift (<i>refereed</i>)			1			1
Bøger/monografier*	1	1	1		2	5
Artikler i antologi*		3	3	3	3	12
Arbejdsrapport/-notat*		1	14			15
Artikel i dansk tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)			2	2		4
Artikel i internationalt tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)						0
Rapport					2	2
Total	1	5	21	5	7	39

* Der skelnes ikke mellem danske og internationale publikationer i forhold til disse. Note: Det bemærkes, at opgørelsen udelukkende vedrører forskningspersonalet ansat på faget Journalistik.

Forskningspublikationer 2000-2004. Danmarks Journalisthøjskole (DJH)

	2000	2001	2002	2003	2004	Sum
Artikler i dansk tidsskrift (<i>refereed</i>)		1	1			2
Artikler i internationalt tidsskrift (<i>refereed</i>)	1	1	3	2	3	10
Bøger/monografier*	3	3	1	2	3	12
Artikler i antologi*	4	5	7	3	1	20
Arbejdsrapport/-notat*	3	3	3	4	1	14
Artikel i dansk tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)	1	1	1		1	4
Artikel i internationalt tidsskrift (<i>ikke-refereed</i>)						
Rapport			1	1		2
Total	12	14	17	12	9	64

* Der skelnes ikke mellem danske og internationale publikationer i forhold til disse.

10.2. Vurdering af institutionernes forskningsprofil og de indsendte publikationer

Nu er publikationslister et noget usikkert vurderingsinstrument, og vurderingerne nedenfor bygger således ikke på andet end overfladisk kendskab til mange af publikationerne. Det skal i den sammenhæng nævnes, at panelet ikke har lagt bestemte kriterier til grund for sin vurdering af de indsendte publikationer og således ikke har foretaget nogen grundig analytisk vurdering af de indsendte publikationer. På den anden side har panelet indgående kendskab til

international og særlig nordisk journalistikforskning. Kombineret med panelets kendskab er publikationslisterne et brugbart vurderingsinstrument.

10.2.1 Syddansk Universitet

Ligesom det er tilfældet for RUC og DJH, er der dårlig overensstemmelse mellem den indsendte publikationsliste og de opgaver, som SDU angiver i tabellen over forskningspublikationerne. I publikationslisten er der angivet knapt 148 titler, mens tabellen opererer med 171 titler.

Selv ved hjælp af en relativt bred definition af disse 148 publikationer kan mindre end halvdelen regnes som decideret journalistikforskning. Til disse knapt 70 videnskabelige arbejder kan føjes 30 titler, som ligger inden for området journalistik og medier, men som primært må betragtes som lærebøger eller populærvidenskabelige publikationer.

I alt kan 20 af disse titler henføres til én bog - *Stærkere journalistik*. Det er en antologi, som primært henvender sig til journalistikstudenter, og som omfatter 140 sider. En forholdsvis tynd antologi kan således resultere i et temmelig højt antal titler. På den anden side skjuler der sig bag én eneste titel en lærebog i tv-dramaturgi på 460 sider.

Det fremgår af SDUs publikationsliste, at én person står for mere en halvdelen af de publikationer, der kan regnes som journalistikforskning, enten som forfatter eller som medforfatter sammen med andre forskere. Journalistikforskningen ved SDU har med andre ord i den aktuelle periode været stærkt koncentreret omkring én enkelt forskers indsats.

Halvdelen af den journalistikforskning, som har fundet sted ved SDU, er blevet publiceret i form af artikler i tidsskrifter eller som bidrag i antologier: Der er temmelig få større videnskabelige arbejder i monografiform. Inden for perioden 2000-2004 kan højst fem eller seks siges at tilhøre denne kategori.

Knapt ti videnskabelige artikler inden for journalistikområdet er blevet publiceret i internationale tidsskrifter med referee-ordning. Disse er primært blevet publiceret i *Nordicom Review*. De 26 artikler, som angives i tabellen, omfatter, som det er fremgået af det ovenstående, ikke bare journalistikforskning, men også eksempelvis forskning inden for socialpolitik, økonomi, sprog og andre områder.

De tre publikationer, som SDU har valgt at levere som eksempler på sine forskningspublikationer, er:

- *De levende billeders dramaturgi* af Peter Harms Larsen (2003), som omfatter to bind. Bind I behandler dramaturgien i *Fiktionsfilm*, og bind II drejer sig om dramaturgien i *TV*. København (DR Multimedia).
- Gitte Meyers (2005) doktorgradsafhandling *Offentligt fornuft? Videnskab, journalistik og samfundsmæssig praksis*.
- Peter Bros (2004) artikel *Communicative Networks* publiceret i *Journalism Studies*, nr. 4.

Det første arbejde er et større lærebogsprojekt med store kvaliteter, der dog ikke kan regnes som en forskningspublikation. Det andet indsendte arbejde er et omfattende videnskabeligt arbejde, men er publiceret efter den aktuelle vurderingsperiode 2000-2004. Det tredje arbejde kan betragtes som et teoretisk bidrag, hvor forfatteren "presents a conceptual framework for theorizing the mobilizing potential of the news media".

Bibliografien fra SDU giver umiddelbart et indtryk af en omfattende forskningsindsats, men som det ovenstående viser, er der meget af forskningen, som ikke direkte kan henregnes til journalistikforskningen. Meget af det, som kan henregnes som journalistikforskning, står

imidlertid centralt i feltet og rejser problemstillinger, som er særdeles relevante både i dansk og øvrig nordisk sammenhæng.

10.2.2 Roskilde Universitetscenter

I sin publikationsoversigt understreger Afdeling for journalistik, at der kun er vedlagt publikationer fra medarbejdere ved denne afdeling, og ikke fra øvrige medarbejdere ved Institut for Kommunikation, Journalistik og Datalogi. Selvom oversigten fra RUC peger på en begrænset publikationsvirksomhed, kan godt over halvdelen af publikationerne i perioden 2000-2004 (33 af 53)⁴ betragtes som bidrag til journalistikforskningen. En del af bidragene er imidlertid anmeldelser i videnskabelige tidsskrifter, og en del er præget af genbrug. Andre af publikationerne placerer sig inden for kategorierne formidling og lærebøger.

Af de fem bøger/monografier, som findes i publikationslisten, kan fire regnes til journalistikforskningen i bred forstand. Den ene referee-artikkel, som findes på listen, befinder sig klart inden for feltet. Medarbejderne ved afdelingen har efter referee-processer fået antaget tre papers ved internationale konferencer. Bidragene til antologierne ser stort set ud til at belyse centrale spørgsmål inden for journalistikforskningen.

Det er panelets vurdering, at RUC-studerendes kandidatspecialer er et vigtigt bidrag til journalistikforskningen som helhed.

De tre publikationer, som RUC har leveret som eksempler, er:

- Solveig Røigaard-Petersen, (årstal er ikke oplyst): *Redaktionsløse journalister. Et speciale om det nye mediarbejdsmarked*. Roskilde: Studierie for journalistik på RUC.
- Mark Ørsten, (2004): *Transnational politisk journalistik. Dansk EU-journalistik 1991—2001*. Roskilde: Skriftserie for journalistik på RUC. Doktorafhandling.
- Leif Becker Jensen, (2003 – andet oplag, første udgave): *Den sproglige dåseåbner. Om at formidle faglig viden forståeligt*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag/Samfundslitteratur.

Redaktionsløse journalister er et speciale, som fokuserer på journalistikkens arbejdsbetingelser og produktionsforudsætninger ved at analysere, hvordan konvergens, kommercialisering og globalisering fører til nye arbejdsformer og ansættelsesforhold blandt journalister.

Transnational politisk journalistik er en ph.d.-afhandling om forholdet mellem nationalstaten Danmark og EU, sådan som dette forhold (re)præsenteres i danske nyhedsmedier. Studiet er baseret på en kvalitativ og kvantitativ analyse af nyhederne i Politiken, Berlingske Tidende, Jyllands-Posten, Information, Tv-avisen (DR) og TV 2-Nyhederne.

Den sproglige dåseåbner er en formidlingsbog om det at formidle fagkundskab. Bogen er publiceret i flere oplag og udgaver og retter sig mod fagfolk, som vil formidle til ikke-fagfolk. Bogen behandler systematisk overordnede perspektiver på det at formidle kundskab, perspektiver knyttet til modtager, og perspektiver knyttet til afsender, når det gælder videnskabsformidling generelt, og muligheder og problemer, som knytter sig til at bedrive både journalistik og information.

Det kan være vanskeligt at trække klare skillelinier mellem hvad, der direkte kan henføres til at være forskning, og hvad der er udviklingsarbejde. I forhold til de tre publikationer, som RUC har sendt til evalueringspanelet, er spørgsmålet om ikke Leif Becker Jensens bidrag *Den sproglige dåseåbner* faktisk omfatter begge elementer. Arbejdet kan karakteriseres som

⁴ Under forudsætning af rigtig placering og opregning. Der er ikke overensstemmelse mellem bibliografien og den tabellariske oversigt.

udviklingsarbejde i og med, at den på den ene side behandler skrivemåder og praktisk sprogbrug, og på den anden side er et forskningsarbejde om bl.a. journalistisk sprogbrug. Det samme kan siges om Solveig Røigaard-Petersens speciale om *Redaktionsløse journalister*, som på den ene side er en analyse af det nye mediarbejdsmarked for bl.a. journalister, og som derved kan betragtes som et bidrag til udviklingen inden for dette arbejdsmarked.

De tre indleverede publikationer er ganske forskellige, både når det gælder forskningsindretning, tema og genrer, og kan på grundlag af publikationslisten vurderes som kendetegnende for den videnskabelige publicering ved RUC. De er alle skrevet på dansk og er publiceret ved Roskilde Universitetscenter, hvilket viser, at RUC har gode publikationsplatforme. Mark Ørstens afhandling om EU-journalistikken er det første større, videnskabelige arbejde på dette område i Danmark og har givet anledning til megen debat blandt mediefolk og EU-parlamentarikere.

Ingen af de tre artikler er skrevet for international distribution, til trods for at kravet om international publicering i stigende grad gør sig gældende inden for akademisk forskning.

Publiceringen ved RUC er efter panelets vurdering begrænset. På godt og ondt kan de tre indleverede arbejder vurderes som symptomatiske for den videnskabelige publicering ved RUC. Institutionen har gode platforme for egen publicering, og studenterarbejdet, som er indleveret, er meget solidt. Derimod er der temmelig få internationale arbejder i publikationslisten.

10.2.3 Danmarks Journalisthøjskole

Ved en gennemgang af publikationslisten (2000-2004) fra DJH viser det sig, at mindre end halvdelen (24 af 64)⁵ i egentlig forstand kan placeres som *journalistikforskning*. Samtidig er flere af de publikationer, der indgår i oversigten, ikke at betragte som videnskabelige publikationer i egentlig forstand, men snarere som populær formidling og læremidler.

På grundlag af publikationslisten befinder otte bøger sig inden for feltet journalistik i bred forstand, og af disse skønnes fire at høre under kategorien læremiddel/formidling. Resten af arbejderne udgøres af bidrag til antologier og tidsskrifter og forskellige rapporter og arbejdsrapporter.

De øvrige publikationer i bibliografien befinder sig stort set inden for felterne udenrigspolitik, stats- og kommunalkundskab, jura, og er således beslægtet med journalistikforskningen inden for disse felter. Flere af disse publikationer rejser centrale og væsentlige spørgsmål, men er ikke journalistikforskning som sådan.

Af de artikler, som er publiceret i referee-tidsskrifter, skønner panelet, at fire til fem ligger inden for feltet journalistikforskning.

Det er dog panelets opfattelse, at de videnskabelige publikationer inden for journalistik, som er resultatet af forskningsvirksomheden ved DJH, står centralt, både nationalt og internationalt. Publikationer rejser desuden problemstillinger, som indgår i den offentlige debat. Dette illustreres af de tre publikationer, som er sendt til panelet som eksempler på forskningen ved DJH. Dels behandler publikationerne to af de centrale satsningsområder for skolens forskning, dels er der tale om publikationer af betydelig kvalitet og vigtighed.

De tre publikationer, som DJH har leveret som eksempler, er:

⁵ Med forbehold for rigtig opregning og placering på grundlag af titel og publikationssted. Der er ikke overensstemmelse mellem antal titler i den tabelariske oversigt og i publikationslisten.

- Jens Henrik Haahr og Hans-Henrik Holm (2003): *Meget større end du tror. Avislæserne og det internationale*. Århus (Ajour)
- Lars Kabel (2005) *Verden langt herfra. En analyse af nyheder og faktaprogrammer i dansk TV*. Århus (Center for journalistik og efteruddannelse)
- Oluf Jørgensen (2004) *Det handler om ytringsfrihed. – Mediejura*. Århus (Ajour)

Den første publikation er en analyse af udenrigsjournalistikken i dansk presse med særlig vægt på Jyllandsposten. Den indeholder en omfattende analyse af journalistikken som sådan, redaktionsprocesser, og forholdet mellem læserne og udenrigsdækningen. Et vigtigt udgangspunkt for undersøgelsen har været forholdet/modsætningen mellem det lokale og globale, og læsernes tilknytning til disse idealtypiske grupperinger.

Det andet indsendte bidrag kan delvis betragtes som en videreførelse af det første og behandler dansk tv-dækning (nyheder og faktaprogrammer) fra lande uden for den vestlige kulturkreds.

Den tredje indsendte publikation er resultatet af en længerevarende beskæftigelse med ytringsfrihedsproblematikken – juridisk og politisk. Bogen behandler ytringsfriheden som grundrettighed og dens sammenhæng med retten til information. Dette belyses i dansk såvel som i internationalt perspektiv, blandt andet gennem henvisninger til den europæiske menneskeretsdomstols praksis.

Opsummerende tyder de tre indsendte publikationer på, at forskningen ved skolen er af høj kvalitet. Det vækker imidlertid bekymring, at der er så relativt få publikationer med direkte relevans for journalistisk forskning inden for områderne valg, lokal og kommunalpolitik, som er satsningsområder inden for DJHs forskningsprofil. Panelet regner dog med, at dette vil ændre sig i og med, at der er ansat en ny lektor, der skal varetage disse områder.

10.3 Konklusioner om forskningspublikationer

Som nævnt, har panelet ikke foretaget nogen grundig analytisk vurdering af de indsendte publikationer. Der er naturligvis betydelige vanskeligheder forbundet med ud fra titler og anden relevant information i publikationslisterne at afgøre, inden for hvilket forskningsområde et bestemt videnskabeligt arbejde skal placeres. Trods disse vanskeligheder er det alligevel muligt på baggrund af publikationslisterne at få et overordnet billede af journalistikforskningens omfang og retning inden for den aktuelle tidsperiode.

Kun omtrent halvdelen af de dokumenterede publikationer fra de tre institutioner kan, selv med en bred definition, betragtes som journalistikforskning. De tal for forskningspublikationer, som SDU, RUC og DJH har angivet i tabeloversigterne, giver derfor ikke et helt rigtig billede af, hvilket omfang journalistikforskningen har haft ved de tre institutioner i perioden 2000-2004. De tre institutioner har angivet samtlige publikationer, også arbejder, som åbenlyst ikke kan betragtes som forskningspublikationer inden for det journalistiske forskningsområde. Samtidig er der overlap mellem den forskning, som i streng forstand er journalistikforskning, og mere almen medieforskning og forskningen i andre discipliner, særligt politologi og sprogvidenskab og almen kommunikationsvidenskab.

Panelet ønsker imidlertid at understrege, at der har været en øgning inden for dansk journalistikforskning i denne periode. Dette viser sig, når man ser på institutionernes publicerings- og formidlingsvirksomhed for 2000 og 2004. Der er grund til at tro, at dette blandt andet skyldes oprettelsen af de to nye universitetsuddannelser, hvilket også har virket som et incitament for forskningsmiljøet på DJH.

Ser vi på forskningspublikationerne inden for journalistikområdet, kan man trække følgende overordnede konklusioner.

- I et sammenlignende nordisk perspektiv er den danske satsning på journalistikforskning i økonomiske termer af betydelig omfang. Satsningen har også ført til, at en betydelig forskning om journalistik er kommet i gang. I forhold til satsningen kan journalistikforskningen ved SDU og RUC dog ikke betragtes som overvældende stor, men den er alligevel af et sådant omfang, at det viser, at satsningen har båret frugt. Da det tager tid for nye forskningsområder at vokse frem, er panelets konklusion, at den økonomiske satsning på journalistikforskning, som er foretaget i Danmark i den aktuelle periode, har givet et rimeligt resultat i form af forskningspublikationer – og i form af lærebøger og populærvidenskabelige arbejder.
- Journalistikforskningen domineres af artikler i tidsskrifter og bidrag til antologier. Der findes, set i et nordisk perspektiv, forholdsvis få større monografisk anlagte videnskabelige arbejder udført af enkeltforskere eller forskergrupper. En tænkelig forklaring er, at en betydelig del af dansk journalistikforskning ved universiteterne består af specialer, som ikke fremgår af publikationslisterne.
- En betydelig del af de tre institutioners publikationer inden for journalistik- og medieområdet udgøres af lærebøger og populærvidenskabelige og formidlende arbejder.

11. Nationalt samarbejde med øvrige forskningsmiljøer

11.1. Syddansk Universitet

På SDU har Institut for Journalistik fra begyndelsen samarbejdet med andre forskningsmiljøer – herunder også de fåtallige danske forskningsmiljøer inden for det journalistiske felt. Dette er for det meste foregået i regi af MODINET-projektet. SDU peger på, at:

(...) flere af projekterne er gennemført i direkte samarbejde med kolleger ved bl.a. RUCs journalistuddannelse. Udgangspunktet for projektet er forsøget på at anlægge nye betragtningmåder og udvikle en række nye begreber, der gør det lettere for forskere og nyhedsformidlere at forstå journalistikken og dens koblinger til andre fag.⁶

Det er panelets vurdering, at samarbejdet inden for MODINET (Medier og demokrati i netværkssamfundet) har været af særdeles stor betydning for SDU. Således har dette samarbejde medført, at der er blevet skrevet to doktorafhandlinger.

11.2. Roskilde Universitetscenter

Et vigtigt element i RUCs forskningsstrategi er at søge at etablere samarbejde om forskningsmæssige tiltag med de andre journalistuddannelser i Danmark. Et vigtigt element i dette arbejde har hidtil været deltagelsen i det nationale forskningsprojekt MODINET. Afdelingens ene ph.d.-projekt er en del af og finansieret af MODINET, og to andre forskere har delprojekter under MODINET-paraplyen. Et projekt om miljøjournalistikkens udvikling i Danmark, som gennemføres i samarbejde mellem afdelingen og det danske Institut for Miljøvurdering (IMV), er ligeledes delvist eksternt finansieret. I forsøget på at finde løsninger på afdelingens forskerrekutteringsproblemer er der indgået en aftale med DJH's Center for Journalistisk Efteruddannelse (CFJE) om en fælles finansiering af et ph.d.-stipendium. Stipendiet skal være tilknyttet den nationale forskerskole i medier, kommunikation og journalistik, der for tiden administreres af Aarhus Universitet.

11.3. Danmarks Journalisthøjskole

Ud fra panelets vurdering, er DJHs vigtigste samarbejde knyttet til forbindelsen til Aarhus Universitet. Samarbejdet er både forankret i universitetets Institut for Statskundskab og det medievidenskabelige miljø ved universitetet. Forskerne på DJH opfatter dette samarbejde som særdeles frugtbar, og der er ingen tvivl om, at miljøerne på DJH og universitetet gensidigt har udbytte af samarbejdet. Endvidere indebærer samarbejdet, at forskerne ved DJH løbende har kontakt til større forskningsmiljøer, og at undervisningen ved DJH dermed får et bredere forskningsbaseret grundlag.

Ifølge de samtaler, som panelet havde med repræsentanterne for DJH, findes der planer om at udvide samarbejdet yderligere. Man har særligt gjort sig overvejelser omkring fælles forskningsprojekter og omkring samarbejde i forhold til at styrke forskningstilknytningen af uddannelsen ved DJH, samt ved at øge bevidstheden om journalistikkens rolle i de medievidenskabelige og politologiske miljøer ved universitetet.

Derudover samarbejder forskerne ved DJH med forskere ved Handelshøjskolen i København, ligesom der med udgangspunkt i DJHs mediejuridiske virksomhed er etableret et faglig netværk omkring databasen www.mediejura.dk. Videre er forskerne ved DJH involveret i et forskningssamarbejde med kolleger ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Roskilde Universitetscenter. Det er panelets vurdering, at

⁶ Side 9-10 i SDUs selvevaluering. Det er imidlertid ikke oplyst, hvilke(t) projekt(er) det drejer sig om.

samarbejdet med andre universiteter er relevant og bør øges, også for at styrke forskningstilknytningen af professionsbacheloruddannelsen.

11.4. Andre institutioner, der udfører forskning inden for journalistik og om nationalt forskningssamarbejde.

Ved medieforskningsmiljøerne på de andre universiteter i Danmark bedrives der forskning, der har karakter af at befinde sig inden for journalistikforskningens rammer. Dette lader også til at være tilfældet ved politologiske forskningsmiljøer og sprogforskningsmiljøer. Således er omfanget af den samlede journalistikforskning i Danmark større end, der gives indtryk af i en rapport som denne, som udelukkende behandler de tre journalistikuddannelser. Dette viser sig også, hvis man betragter den større sammenhæng, som journalistikforskningsmiljøerne indgår i gennem den nationale forskerskole for alle medie-, kommunikations- og journalistinstitutter i Danmark.

11.4.1. Forskerskolen i Medier, Kommunikation og Journalistik (FMKJ)

Forskerskolen i Medier, Kommunikation og Journalistik (FMKJ) blev oprettet den 1. september 2001 ved en bevilling fra Forskeruddannelsesrådet (FUR). Formålet med forskerskolen er ifølge skolen selv at koordinere fælles kurser og andre forskeruddannelsesaktiviteter inden for det medievidenskabelige område. FMKJ er organiseret som et tværfagligt netværk med fagligt centrum i de humanistiske og samfundsvidenskabelige aspekter af forskeruddannelsen i medievidenskab. FMKJ dækker alle humanistiske og samfundsvidenskabelige aspekter af medievidenskab, dvs. de metodisk-teoretiske, historiske, analytiske og formidlingsmæssige aspekter af de trykte medier, radio, film, journalistisk formidling, computermedier, samt organisationskommunikation, læring og medier. Skolen er således tværfaglig i selve sit videnskabelige fundament og trækker på både sociologiske, kulturelle, æstetiske og sproglige traditioner inden for medievidenskab og kommunikation.

Som forskerskolens kvalitative mål nævnes at:

- Styrke det tværfaglige netværk mellem skolens ph.d.-studerende.
- Øge kvaliteten af vejledning og kursusudbud.
- Skabe større internationalt samarbejde mellem skolen og tilsvarende skoler eller netværk på nordisk, europæisk og nationalt plan.

Forskerskolen styres af en forskerskoleleder, et nævn og et repræsentantskab med repræsentanter for lærere og ph.d.-studerende ved de institutter, som indgår i skolen. Der udbydes hvert år ca. fire kurser i skolens program. Forskerskolen har en hjemmeside, der kan findes på www.fmkj.dk.

FMKJ er som forskerskole organiseret efter en netværksmodel og omfatter de vigtigste institutioner i Danmark, som har en forskeruddannelse inden for medievidenskab, kommunikationsvidenskab og journalistik.

Forskerskolen ledes af en forskerskoleleder, som er udpeget for tre år af gangen af dekanen for den institution, som er værtsinstitution for forskerskolen. Værtsinstitution for perioden 1/9-2001 til 1/9-2004 var Institut for Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet. Værtsinstitutionen for perioden 1/9-2004 til 1/9-2007 er Aarhus Universitet, Institut for Informations og Medievidenskab. Hver af de institutioner, som er med i FMKJ, udpeger en lærer og en ph.d.-studerende til FMKJ-repræsentantskabet. Repræsentantskabet mødes mindst en gang om året og diskuterer skolens forhold og overordnede retningslinjer. Repræsentantskabets medlemmer fungerer samtidigt som lokale kontakt- og koordinationspersoner i forbindelse med opslag af ph.d.-stipendier og kurser.

I alt 31 ph.d.-stipendiater var tilknyttet forskerskolen pr. 1/6-2005.

11.4.2. Danmarks Radio

I forlængelse af overvejelserne om forholdet mellem journalistik- og medieforskning i Danmark skal det også nævnes, at der er lang tradition for medieforskning i Danmarks Radio (DR). Siden starten af 1970'erne har man arbejdet kontinuerligt med medieforskning i DR. Medieforskningen i DR arbejder med kvantitative såvel som kvalitative seer-, bruger- og lytterundersøgelser, herunder kvalitetsmålinger af indholdet på samtlige medier, som DR råder over. Undersøgelsesresultater anvendes primært til programudvikling og programplanlægning. I alt 12 personer er beskæftiget med medieforskning på Danmarks Radio.

11.5. Konklusion om nationalt samarbejde

Panelet mener, at det er vigtigt, at journalistuddannelserne ved SDU og RUC styrker samarbejdet med medieforskningsmiljøerne, såvel internt på de enkelte institutioner som nationalt. Dette er særlig vigtigt, idet journalistikforskningsmiljøerne alene er relativt små og derfor sårbare. Særligt ved SDU virker det som, at forholdet til medievidenskabsmiljøet ved universitetet er uafklaret, mens der ved RUC lader til at være nære forbindelser til dette miljø. DJHs samarbejde med Aarhus Universitet er i den forbindelse af stor betydning, også i forhold til at sikre forskningstilknytningen af professionsbacheloruddannelsen i journalistik.

Et godt eksempel på, hvorledes samarbejdsrelationerne kan udvikles, er Forskerskolen i Medier, Kommunikation og Journalistik (FMKJ). Dette er en model på en samarbejdsform, som kan udvikles til direkte at inddrage de forskningsprojekter, som findes og planlægges på institutionerne i et mere forpligtende samvirke.

12. Internationalt samarbejde

12.1. Syddansk Universitet

Selvevalueringen fra Institut for Journalistik indeholder ikke en egentlig opgørelse over forskernes internationale samarbejde. I stedet nævnes som en del af den fremadrettede forskning, at det er ambitionen, at forskningsmiljøet på Institut for Journalistik over de næste år skal markere sig stærkt internationalt på feltet. I den sammenhæng fremhæves følgende aspekter:

- ansættelsen af en professor, der skal varetage forskningsledelsen i forholdet mellem politik og journalistik, har et indgående kendskab til international netværksopbygning og publikationsvirksomhed, bl.a. i sin egenskab af redaktør for *Scandinavian Political Studies*.
- at forskergruppen på Institut for Journalistik vil blive udvidet med en udenlandsk gæsteforsker, hvilket anses at ville styrke forbindelserne til udenlandske forskeruddannelsesmiljøer inden for journalistik. Ansættelsen af en hollandsk kapacitet på området er foretaget fra og med efteråret 2005.
- at målet er, at forskergruppen udvikler og gennemfører en række større eller mindre, individuelle som kollektive forskningsprojekter, som bl.a. kan fremme koblingerne til forskningsmiljøer i udlandet.
- at forskergruppens størrelse som følge af den fremtidige tilknytning til Institut for Statskundskab betyder, at man vil kunne binde an med en række større projekter, som kan få international gennemslagskraft.

SDU understreger i sin kommentar til panelets vurdering bl.a. et tiltag for at styrke den internationale profil ved at knytte den anerkendte professor Claes de Vreese fra Amsterdam til sig. På panelets møde med SDU blev der lagt vægt på betydningen af international publicering, samt at de ph.d.-studerende skulle have internationale forskningsophold.

12.2. Roskilde Universitetscenter

Journalistik beskriver afdelingens internationale netværks- og forskningsaktivitet således:

"[Afdelingen] var involveret i 3 internationale forskningsprojekter:

- Et projekt om journalistiske normer i forbindelse med dækningen af 11. september i amerikansk tv i samarbejde med University of Louisiana, USA.
- Et projekt om mediernes dækning af EU-parlamentsvalget i samarbejde med Demokrati-institutet i Sundsvall i Sverige og Åbo Akademi i Finland.
- Og et projekt om EU-journalistikken i 10 europæiske lande med centrum i journalistikinstituttet ved universitetet i Dortmund, Tyskland."

Medarbejderne ved Journalistik på RUC har desuden været aktive deltagere på internationale konferencer og seminarer.

På mødet med panelet understregede RUC, at der vil kunne sættes yderligere på internationalt samarbejde, og at man særligt ser frem til at udvide arbejdet inden for feltet EU-journalistik.

12.3. Danmarks Journalisthøjskole

Det internationale samarbejde på DJH er bl.a. karakteriseret ved, at DJH deltager i internationale netværk, hvor forskning har været en del af samarbejdet:

- Et netværk under titlen "Journalism after September 11". Netværket gennemføres i samarbejde med universiteter i USA, Canada, Holland og UK. Programperioden er fra 2003-2005, hvorefter netværket videreføres gennem bilaterale aftaler.
- Erasmus Mundus kandidatgrad. Et nystartet internationalt samarbejde om kandidatuddannelse, der er baseret på en bevilling fra EU. Følgende universiteter indgår i samarbejdet: Amsterdam Universitet, Hamburg Universitet, University of Wales, Swansea, City University, London og DJH/Aarhus Universitet. Kandidatgraden igangsættes i 2005 med 40 danske og internationale studerende. 1. semester foregår i Århus og 2. semester i Amsterdam. Programmet vil efterhånden også involvere forskningssamarbejde.
- Netværket under overskriften "Journalism without Stereotypes", der sluttede i 2000 og siden er blevet videreført gennem bilaterale aftaler.

Udover dette internationale samarbejde på institutionelt niveau, deltager en medarbejder i to internationale netværk/samarbejder og i en række internationale forskningskonferencer, bl.a. European Studies Association og International Studies Associations forskningskonferencer. En anden medarbejder deltager i et nordisk mediejuridisk netværk, der bl.a. har inspireret til og bidraget til en ny nordisk database om medielovgivning. En tredje medarbejder samarbejder med en navngiven forsker ved Carleton University, Ottawa.

Som det fremgår af DJHs selvevaluering, har institutionen gennem mange år søgt at opbygge internationalt forskningssamarbejde og netværk. Desuden har DJH en særdeles aktiv international afdeling.

12.4. Opsummerende om internationalt forskningssamarbejde

De tre institutioner lægger alle vægt på at udvikle et internationalt forskningssamarbejde. Det kan virke som om SDU, på trods af betydelige ressourcer, hidtil har haft det mindst planmæssigt udviklede internationale forskningssamarbejde. Dette er imidlertid ved at ændre sig. SDU satser nu betydelige midler på internationalt samarbejde. Blandt andet gennem ansættelsen af en hollandsk kapacitet som adjungeret professor.

RUC er kommet senere i gang, men virksomheden fra og med 2004 tyder på en bevidst vilje til at satse på dette felt. Her er det panelets vurdering, at der særligt inden for området EU-journalistik findes et stort potentiale i forhold til at videreudvikle den forskning, som allerede foregår. Panelet vurderer ligeledes, at det er betydningsfuldt, at RUC prioriterer det institutionelle internationale samarbejde højt.

Panelet vurderer, at DJH er den af de tre institutioner, der er nået længst. Dette hænger også sammen med, at DJH over mange år har opbygget et internationalt forskningsarbejde og netværk.

13. Formidling af forskningen til interessenter

13.1. Syddansk Universitet

På SDU som på de to andre institutioner bedriver de enkelte medarbejdere en betydelig formidlingsvirksomhed som led i deres almindelige arbejde ved institutionen. Dette er der redegjort for i et særligt bilag til selvevalueringen, som viser stor bredde i de enkeltes virksomhed. Det har imidlertid været mere problematisk at få en oversigt over den institutionelle satsning på formidling udover de publikationer, som er kommet i forbindelse med MODINET-satsningen og magtudredningen.

Under panelets besøg på SDU blev der peget på universitetslovens krav om formidling og på, at der i forskningsverdenen generelt er et stigende fokus på, at man skal gå på tre ben: forskning, undervisning og formidling. SDU lægger i stigende grad vægt på formidling som en selvstændig opgave og understreger, at dette må betragtes som en af de tre hovedopgaver.

Websiden for uddannelsen www.journalism.sdu.dk var ultimo september 2005 ikke opdateret om den organisationsmæssige forandring ved uddannelsen. Menupunktet forskning indeholder i øvrigt ingen oversigt over løbende projekter. Websiden indeholder imidlertid flere links til rapporter om nyligt afsluttede projekter, der let kan hentes ned.

13.2. Roskilde Universitetscenter

Formidling til offentligheden sker på Afdelingen for Journalistik gennem både skriftlige (artikler til branchetidsskrifter, aviskronikker, kommentarer m.m.) og mundtlige udtalelser, kommentarer, interview og medvirken i radio og tv. Dette må betragtes som en naturlig del af virksomheden ved afdelingen. Specielt for RUC er imidlertid den formidling, som sker i kraft af de studerendes arbejde, og som er knyttet til produktionen af specialeafhandlinger. Disse ledsages af en kronik eller lignende formidlingsarbejde, som kan fortælle offentligheden, hvad projektet går ud på, og hvilke resultater man er kommet frem til.

Afdelingens større og sammenhængende forskningsarbejder, som ikke publiceres på traditionelle forlag, i tidsskrifter osv., formidles til offentligheden igennem to skriftserier: Den første kaldes *Skriftserien*, i hvilken der f.eks. publiceres ph.d.-afhandlinger og andre store videnskabelige arbejder, som ikke direkte kan finde professionelle forlag. I den anden, som kaldes *Studieserien*, publiceres mindre forskningsrapporter og særligt interessante specialeafhandlinger, således at afhandlingerne ikke blot arkiveres på biblioteket, men kan nyttiggøres i mediebranchen og af offentligheden. Adskillige specialeafhandlinger venter på trykning i *Studieserien*. På afdelingens webside for forskning www.ruc.dk/jour/Forskning kan man finde en oversigt over specialeafhandlinger og andre af afdelingens arbejder. Websiden virker for øvrigt up to date, men indeholder ikke oversigt over de løbende forskningsprojekter ved afdelingen.

13.3. Danmarks Journalisthøjskole

Forskere fra DJH bidrager i betydelig grad til den offentlige debat om samfundsmæssige og journalistiske emner gennem medierne såsom avisartikler, klummer, kronikker, interviews i presse, radio og TV, foredrag mv. Panelet betragter dette som en naturlig del af det arbejde, som forskere inden for faget bør varetage. Panelet bedømmer derfor den systematiske forskningsformidling, som DJH foretager på det institutionelle plan, som en central bestanddel af den totale formidlingsvirksomhed ved DJH. I denne sammenhæng er bl.a. institutionens web-satsning vigtig. I selvevalueringen lægges der vægt på, at man kan klikke sig direkte ind på <http://afdelinger.djh.dk/forskning/>.

DJH driver forlaget Ajour, der udgiver bøger, herunder forskningslitteratur om journalistik. Her publiceres ligeledes resultater fra forskningsvirksomheden på DJHs CFJE, som desuden har en betydelig øvrig formidlingsvirksomhed.

13.4. Opsummerende om formidling

Det er panelets overordnede vurdering, at der foranstattes en betydelig formidling fra de tre institutioner. Formidlingen er rettet både mod befolkningen i almindelighed, mod branchen, særligt for DJHs vedkommende, mod forskningsmiljøerne ved moderinstitutionerne (SDU/RUC) og mod andre forskningsmiljøer. Der er en klar bevidsthed hos de tre institutioner om betydningen af forskningsformidling, men en noget mindre institutionel satsning på feltet, dog med undtagelse af DJH.

14. Forskningsmiljøets bidrag til uddannelsesaktiviteterne

14.1. Syddansk Universitet

I sin selvevaluering redegør SDU ikke eksplicit for den rolle, som forskning spiller for undervisningen ved faget. Under panelets besøg på institutionen blev det dog fremhævet, at samtlige fagkombinationer, som instituttet har haft gennem årene, har bidraget til fagets videnopbygning og undervisningen på journalistikuddannelsen. Dette gælder også i forholdet mellem de akademiske undervisere og håndværkslærerne. Underviserne har nydt godt af den forskning, der er blevet udført på instituttet, og som man nu vælger at satse på i forhold til sprog og politik. Grundet mangel på omfattende forskning i journalistik har man valgt at inddrage de studerende i forskningen, f.eks. ved at lade de studerende udføre observationer mv. på redaktioner. Dette har særlig været anvendt i undervisningen i mediesociologi.

14.2. Roskilde Universitetscenter

RUC peger på, at betydelige ressourcer i udviklingen af journalistikuddannelsen er blevet anvendt af de forskningsansatte til at oparbejde den internationale journalistikforskning til brug i undervisningen. Dette gælder bl.a. kompendier, lærebøger og andet undervisningsmateriale i sammenhæng med den nødvendige udvikling af en pædagogik og didaktik, som er adækvat for en journalistuddannelse, der både er forskningsbaseret og håndværksmæssig. Videre peges der i selvevalueringen på, at situationen og organisationsformen inden for journalistik på RUC ikke umiddelbart kan sammenlignes med de andre uddannelser. Som årsag fremføres det, at kandidatuddannelserne på RUC typisk er kombinationsuddannelser, der kombinerer journalistikfaget med et andet fag, typisk inden for det samfundsfaglige eller humanistiske område. Såvel journalistikfaget som det fag, der kombineres med, er klart forskningsbaseret. Denne forskning i samfundsfaglige og humanvidenskabelige områder har relevans og betydning som baggrund for studiet i kombinationsfaget journalistik.

14.3. Danmarks Journalisthøjskole

Forskningen ved DJH bidrager til bøger og andet materiale, der bruges i undervisningen. Dette gælder også bøger skrevet af den del af staben, som ikke har forskningsforpligtelse, men som har skrevet bøger med forskningstilsnit. Videre anvendes forskningsresultaterne i de mange efter- og videreuddannelsesaktiviteter, herunder mange internationale kurser. DJH har forberedt en reform af sit undervisningsoplæg fra efteråret 2005, hvor der lægges vægt på metodiske, kundskabsmæssige og analytiske kompetencer. Det betyder, at forskningsmetoder og andre forskningsmæssige kompetencer fremover vil komme til at spille en større rolle i undervisningen. Dette vil formodentlig styrke de elementer i undervisningen, som bygger på en integration af akademiske og journalistiske fag. I selvevalueringen peger DJH på, at kravene til dokumentation i højere grad skal indarbejdes i de studerendes journalistiske produkter og være knyttet til researchprojekter. Panelet vil understrege, hvor vigtigt det er, at samarbejdet mellem den praktiske journalistuddannelse og forskningsaktiviteterne indgår i en synergi.

Panelet har ikke som sådan vurderet uddannelserne på nogen af institutionerne. Det blev gjort i evalueringen fra Danmarks Evalueringsinstitut i 2004. Her peges der bl.a. på, at det kun er enkelte af underviserne ved DJH, som har forskningsret, og at de fleste undervisere er journalistuddannede og praktikere. Der er ingen tvivl om, at undervisningen ved DJH både er professions- og udviklingsbaseret, men det er panelets indtryk, sådan som det er formuleret i evalueringsrapporten fra 2004, at: "DJH har erfaring med at inddragelse af forskningsbaseret undervisning kan være problematisk når underviser har baggrund i et andet forskningsmiljø [...]" (s. 54).

Dette indebærer, som panelet ser det, at der ikke er tilstrækkeligt mange af de ansatte ved DJH, som har forskningskompetence til, at undervisningen i egentlig forstand kan siges at være forskningstilknyttet. Det er panelets indtryk, at undervisningen på DJH primært er en praktisk og udviklingsorienteret professionsuddannelse, som ikke kan siges at være forskningsbaseret andet end i det, som i rapporten fra 2004 kaldes ”vidensfagene”, og der hvor DJH har undervisere med forskningskompetence (s. 54).

14.4. Opsummerende om bidraget til uddannelsesaktiviteter

I sin selvevaluering peger RUC på, at forskning altid foregår på grundlag af allerede eksisterende forskning. Det betyder, at universiteternes forskningsbaserede undervisning har en dobbelt tilknytning. For det første bygger den på eksisterende forskning frembragt andre steder i verden, og for det andet er den knyttet til den forskning, som foregår på egen institution. Panelet finder i denne sammenhæng grund til at understrege, at forskningsbaseret undervisning i stor udstrækning må bygge på metoder og principper udviklet inden for forskning generelt. Derfor må det understreges, at formidling af den internationale journalistikforskning ud fra videnskabelige og undervisningsmæssige perspektiver er både nødvendig og ønskelig.

Panelet vurderer på denne baggrund, at det er vigtigt for udviklingen af journalistuddannelserne i Danmark, at der satses systematisk på dansk journalistikforskning med henblik på, at de journalistiske universitetsuddannelser skal få samme videnskabelige grundlag som andre samfundsvidenskabelige og humanistiske fag.

15. Bilag

- Bilag 1: Kommissorium for evalueringen
- Bilag 2: Krav til selvevalueringens indhold
- Bilag 3: Selvevalueringer indsendt af forskningsmiljøerne på de tre journalistuddannelser
- Bilag 4: Liste over konsulterede dokumenter
- Bilag 5: Liste over interviewede ressourcepersoner